

Türkiye’de Siyasi Partiler Arası Seçim İttifaklarına Yönelik Seçmen Algısı: Karaman İlinde Bir Araştırma

Perceptions of Voters For Election Alliance Between The Political Parties in Turkey: A Research in Karaman Province

Dr. Öğr. Üyesi Fadime DİLBER¹- Doç. Dr. Sefa USTA²

Başvuru Tarihi: 25.12.2019

Kabul Tarihi: 04.03.2020

Makale Türü: Araştırma Makalesi

Öz

Kuvvetler ayrılığı prensibi doğrultusunda, hükümet sistemleri içerisinde parlamenter, yarı başkanlık ve başkanlık sistemleri ön plana çıkmaktadır. Türkiye’de 2018 yılına kadar parlamenter sistem hüküm sürerken, 16 Nisan 2017 tarihinde gerçekleştirilen referandumla anayasa değişikliğine gidilmiş ve Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sisteminin anayasal dayanağı oluşturulmuştur. 24 Haziran 2018 tarihinde yapılan seçimlerle birlikte Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemine geçilmiştir. Bu seçimlerde, Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sisteminin bir sonucu olarak siyasi partiler arası ittifak uygulamasına gidilmiştir. Buradan hareketle hazırlanan çalışmanın temel iddiası “Türkiye’de Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemi’ne geçiş ve seçim sistemi sebebiyle siyasi partiler arasında ittifak yapılmasının zorunlu hale geldiğidir”. Bu minvalden hareketle hazırlanan çalışmanın temel amacı, Karaman ili örneğinden hareketle, Türkiye’de siyasi partiler arası ittifak yapılmasının seçmenler üzerindeki etkisinin irdelenmesidir. Bu amaç doğrultusunda hazırlanan çalışmada ilk olarak Türkiye’de Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemi hakkında genel hatlarıyla bilgi verilmekte, Türkiye’de siyasi partiler arası ittifakın arka planı ele alınıp, 2018 genel seçim sonuçları incelenmektedir. Son olarak, seçmenlerin siyasi partiler arası ittifaka yönelik algılarını belirlemeye yönelik Karaman il merkezinde gerçekleştirilen alan araştırması sonucunda elde edilen bilgi ve bulgular değerlendirmeye tabi tutulmaktadır. Betimsel araştırma yöntemi ve nicel araştırma yöntemlerinden birisi olan anket tekniğinden yararlanılan çalışmada elde edilen bulgular ve sonuçlardan ilki, katılımcıların yarısı partiler arası ittifak hakkında net bilgiyi sahip olduğudur. Partiler arası ittifak yapılmasının oy verme davranışlarını değiştirmede belirtenlerin oranı % 33’dür. Katılımcıların yarısı, seçim sistemi sebebiyle, siyasi partilerin tek başına iktidar olamayacağını düşünmeleri sebebiyle ittifaka yöneldiğini ifade etmiştir. Çalışmada elde edilen bir diğer bulgu, yazılı ve görsel medyanın ittifak içinde olan partilerin söylem, aday ve projelerini tanıtmada etkili olduğudur.

Anahtar Kelimeler: Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemi, Seçim Sistemleri, Siyasi Partiler, Seçim İttifakı, Seçmen Davranışı

¹ Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi, Sosyal Bilimler MYO, Sosyal Güvenlik Programı, fdilber@kmu.edu.tr, ORCID: 0000 0002 0935 2593

² Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi, İİBF, Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Bölümü, sefausta@kmu.edu.tr, ORCID: 0000 0003 3846 7987

Abstract

In line with the principle of separation of powers, parliamentary, semi-presidential and presidential systems stand out in the government systems. The presence of a parliamentary system in Turkey until 2018, with the plebiscite on April 16, 2017 changes were made to the constitution and the constitutional basis of the Presidential System of Government was established. With the elections held on June 24, 2018, the Presidential Government System was adopted. In these elections, as a result of the Presidential Government System, alliance between political parties was implemented. Thus, prepared basic argument of the work "due to the transition and the electoral system of presidential government system become mandatory in Turkey is making alliances between political parties". The main objective of the study prepared in light of this context, the example of Karaman province, is to examine the impact on voters of political parties from the alliance made in Turkey. Firstly, in this study, prepared for this purpose are informed in general terms about the Presidential System of Government in Turkey, the alliance between political parties by considering the background of the general election results in 2018 in Turkey is examined. Finally, the information and findings obtained from the field research conducted in Karaman province center to determine the perceptions of voters towards alliance between political parties are evaluated. The first of the findings and results obtained from the survey technique, which is one of the descriptive research methods and one of the quantitative research methods, is that half of the participants have clear information about the inter-party alliance. The rate of people who stated that alliance between parties did not change their voting behavior is 33%. Half of the respondents stated that because of the electoral system, political parties turned to alliance because they thought that they could not be ruling alone. Another finding obtained from the study is that written and visual media are effective in introducing discourse, candidates and projects of the parties in alliance.

Keywords: *Presidential Government System, Election Systems, Political Parties, Election Alliance, Voter Behavior*

Giriş

Kuvvetler birliği ve kuvvetler ayrılığına dayalı olmak üzere hükümet sistemleri kendi içerisinde ikili bir ayrıma tabi tutulmaktadır. Kuvvetler birliğine dayalı hükümet sistemleri içerisinde, monarşi, tiranlık, diktatörlük gibi tek kişinin yönetimi; oligarşi ve aristokrasi gibi bir grubun yönetimi şeklinde ortaya çıkmaktadır.

İktidara gelen devlet başkanının halkın kullandığı oylar vasıtasıyla gerçekleştirilen seçim dışı bir yolla iş başına geldiği ve bir kişi tarafından irsi yönetim olarak biçimi olarak ifade edilen monarşi yönetimleri mutlak ve meşruti olmak üzere ikiye ayrılmaktadır. Mutlak monarşi anlayışında, iktidarı elinde tutan monarkın hak ve yetkilerinin hiçbir organ veya kurum tarafından sınırlandırılmaması söz konusu olmaktadır. Meşruti monarşide ise, iktidara sahip olan monarkın elindeki yetkiler yasal bir sınırlama çerçevesinde kullanılabilir. Meşruti monarşi de hükümdarın yanında, onunla beraber iktidarı paylaşan ve halkın seçmiş olduğu temsilcilerden oluşan parlamento da bulunmaktadır (Gözler, 2016, s. 52-53). Diktatörlük ise

yasama, yürütme ve yargı erklerinin tek bir kişi veya kişilerde toplandığı, zorlayıcı, katı ve sert bir rejim hüküm sürdüğü yönetim biçimidir. Totaliter ve otoriter diktatörlükler şeklinde ayrımın yapıldığı diktatörlüğün egemen olduğu hükümet sistemlerinde rejimin tek sahibi iktidarı elinde tutan bir şahıs veya bir gruptur (Gözler, 2016, s. 76-77). Tiranlık ise benzer şekilde, tek kişinin yönetimi ve despotizm olarak adlandırılmaktadır. Aristokrasi ve oligarşi yönetim sistemlerinde ise ayrıcalıklı bir sınıf veya azınlık bir grup yönetim sürecinde söz sahibi olmaktadır.

Kuvvetler birliğine dayalı hükümet sistemlerinden birisi de meclis hükümet sistemidir. Meclis hükümet sisteminde yasama ve yürütme erkleri yasama organında toplanmakta, yürütme yasama erkine bağlı hareket etmekte, yasama erki hem yasama hem de yürütme görevlerini yerine getirmekle yükümlü tutulmaktadır (Gözler, 2016, s. 78-79).

Kuvvetler ayrılığı ilkesinden bahsetmek için Montesquieu (2017) tarafından kaleme alınan Kanunların Ruhu Üzerine adlı eserine atıf yapmak gerekmektedir. Kuvvetler ayrılığına dayalı hükümet sistemlerinde, sert kuvvetler ayrılığı olarak ifade edilen başkanlık sistemine ve yumuşak kuvvetler ayrılığı olarak şekillendirilen parlamenter sisteme atıf yapılmaktadır.

“Yürütme iktidarının, yasama iktidarından kaynaklandığı ve ona karşı sorumlu parlamenter sistemlerde; yasama ve yürütme organlarının birbirleri arasında kesin çizgi olmamakla beraber yumuşak şekilde ayrıldığı görülmektedir. Parlamenter sistemlerde, yürütme organı iki başlıdır ve yürütme yetkisi devlet başkanı (cumhurbaşkanı) ve bakanlar kurulundadır. Parlamenter sistemlerde, Siyasal bakımdan tam sorumsuz bir devlet başkanlığı (cumhurbaşkanı) vardır. Hükümet ve kabine yasama organına karşı sorumludur. Yasama ve yürütme birbirinden bağımsız olmakla beraber aralarında işbirliği ve etkileşim vardır. Parlamenter sistemlerde yasama organının güvensizlik oyu vererek hükümeti düşürebilme yetkisine karşılık, yürütme organı da yasama organını feshedebilme yetkisine sahiptir. Parlamenter sistemde aynı kişi hem yasama da hem yürütme de görev alabilmektedir (Gözler, 2015, s. 246-247).

Sert kuvvetler ayrılığının yansıması olan başkanlık sisteminde ise; yasama ve yürütme arasında sert kuvvetler ayrılığı bulunmaktadır. Yürütme organı tek kişiden müteşekkildir ve devlet başkanı eliyle yürütülmektedir. Devlet başkanı doğrudan halk tarafından seçilmektedir. Yürütme organında yer alan bakanlar/kabine üyeleri başkan tarafından görevlendirilmektedir. Başkan yasama organının çalışmasına katılamamaktadır. Yürütme yasamanın güvenine dayanmamaktadır. Bu bağlamda, yasama organı güvensizlik oyu verip başkanı düşürememekte, başkan da, “yasama organı” olan kongreyi feshedememektedir. Başkanlık sisteminin temel ilkesi olan yasama ve yürütme organlarının ayrı olması hususundan dolayı, bir kişi hem yasama da hem yürütme de görev alamamaktadır (Gözler, 2015, s. 246). Son olarak, check-balance (denge-fren) sistemine istinaden kuvvetlere birbirini kontrol etme imkanı sağlanmaktadır.

Hükümet sistemleri hakkında bilgi verildikten sonra, Türkiye’de yaşanan hükümet sistemleri ve özellikle Cumhurbaşkanlığı Hükümet sistemine zemin hazırlayan süreç hakkında kısaca bilgi verilmesi çalışmanın bütünlüğü açısından önem arz etmektedir. Osmanlı’da klasik dönemde hüküm süren Mutlak Monarşi anlayışı, 1876 yılında kabul edilen Kanun-i Esasi ile birlikte Meşrutî Monarşi düşüncesine doğru evrilmeye başlanmış, 1908 yılında kabul edilen II.

Meşrutiyet ile birlikte 1876 Anayasa'sı revize edilerek padişahın yetkileri net olarak sınırlandırılmış ve Anayasal/Parlamentar Monarşi anlayışı hüküm sürmeye başlamıştır.

Türkiye Cumhuriyeti kuruluş aşaması sürecinde 1921 Anayasası ile birlikte savaş koşulları da dikkate alınarak, hızlı karar verebilmek adına yasama ve yürütme yetkileri mecliste toplanmış ve bu süreçte Meclis Hükümeti sistemi uygulanmıştır. 1924 yılında kabul edilen Teşkilat-ı Esasiye Kanunu ile Anayasası ile birlikte Parlamentar Sisteme geçiş için önemli adımlar atılmış fakat Meclis Hükümet Sisteminin yansımaları bazı düzenlemelere yer verilmiştir. Kuvvetler birliği ve görevler ayrılığının benimsenmeye çalışıldığı dikkati çekmektedir (Gözler, 2015 s. 39). 1961 Anayasası ile parlamenter hükümet sistemi daha açık bir şekilde uygulanmaya başlanmış ve 1982 Anayasası ile Cumhurbaşkanı'nın yetkilerinin güçlendirildiği saf bir parlamenter sistem hayata geçirilmiştir.

Türkiye'de 2007 yılında gerçekleştirilen referandumla anayasa değişikliğine gidilmiş, 5678 sayılı Kanunla 1982 Anayasa'sının 101 ve 102. maddelerinde yapılan değişikliklerle Cumhurbaşkanı'nın halk tarafından seçilmesine imkân sağlanmıştır. 10 Ağustos 2014 tarihinde gerçekleştirilen Cumhurbaşkanlığı Seçimi ile ilk defa cumhurbaşkanı halk tarafından seçilmiş ve parlamenter sistemden fiili olarak uzaklaşmıştır (Gözler, 2015, s. 247-248).

16 Nisan 2017 yılında yapılan referandumla, anayasa değişikliği Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemine geçilmiş; milletvekili sayısı 550'den 600'e çıkarılmış, seçilme yaşı 18'e indirilmiş, daha önce 4 yılda bir yapılan milletvekili genel seçimlerinin 5 yılda bir yapılmasına yönelik değişikliğe gidilmiştir. Bununla birlikte, Türkiye Büyük Millet Meclisi ve Cumhurbaşkanlığı seçimleri beş yılda bir aynı günde yapılacağına dair anayasal hüküm ortaya konulmuştur. 6771 sayılı kanunla 1982 Anayasası'nın 102. Maddesi mülga edilmiş ve anayasanın 101. Maddesinde Cumhurbaşkanı'nın adaylık ve seçimi ile ilgili değişikliklere gidilmiştir:

Cumhurbaşkanı, kırk yaşını doldurmuş, yükseköğrenim yapmış, milletvekili seçilme yeterliliğine sahip Türk vatandaşları arasından, doğrudan halk tarafından seçilir. Cumhurbaşkanı'nın görev süresi beş yıldır. Bir kimse en fazla iki defa Cumhurbaşkanı seçilebilir. Cumhurbaşkanı seçilen milletvekilinin TBMM üyeliği sona erer.

Genel oyla yapılacak seçimde, geçerli oyların salt çoğunluğunu alan aday Cumhurbaşkanı seçilir. İlk oylamada bu çoğunluk sağlanamazsa, bu oylamayı izleyen ikinci pazar günü ikinci oylama yapılır. Bu oylamaya, ilk oylamada en çok oy almış iki aday katılır ve geçerli oyların çoğunluğunu alan aday Cumhurbaşkanı seçilir. İkinci oylamaya katılmaya hak kazanan adaylardan birinin herhangi bir nedenle seçime katılmaması halinde; ikinci oylama, boşalan adaylığın birinci oylamadaki sıraya göre ikame edilmesi suretiyle yapılır. İkinci oylamaya tek adayın kalması halinde, bu oylama referandum şeklinde yapılır. Aday, geçerli oyların salt çoğunluğunu aldığı takdirde Cumhurbaşkanı seçilir. Oylamada, adayın geçerli oyların çoğunluğunu alamaması halinde, sadece Cumhurbaşkanı seçimi yenilenir. Seçimlerin tamamlanamaması halinde, yenisi göreve başlayıncaya kadar mevcut Cumhurbaşkanı'nın görevi devam eder.

Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemi ile getirilen değişikliklerden bazıları şu şekilde sıralanabilir (Akman, 2019, s. 40-41):

- Başbakanlık ve bakanlar kurulu kaldırılarak çift başlılığa son verilmiştir.
- Yürütme erki tek başlı hale getirilmiş ve yürütme yetkisi Cumhurbaşkanına verilmiştir. Cumhurbaşkanı, Cumhurbaşkanı yardımcılarını ve bakanları atayacaktır.
- Cumhurbaşkanına yürütme yetkisi dahilinde kararname çıkarma yetkisi verilmiştir.
- Cumhurbaşkanı, üst düzey kamu görevlilerini, Cumhurbaşkanlığı kararname ile atayacaktır.
- Cumhurbaşkanı seçilen kişinin, varsa partisi ile ilişkisi kesilir hükmü anayasadan kaldırılmıştır.
- Cumhurbaşkanına cezai sorumluluk getirilmiştir. Parlamenter sistemde yer alan, Cumhurbaşkanının siyasi sorumsuzluk ilkesi kaldırılarak, yeni sistemle birlikte halk tarafından seçilen Cumhurbaşkanının siyasi ve diğer konularda sorumlu olması hükme bağlanmıştır.
- Parlamenter sistemde yer alan, parlamentonun denetim yollarından birisi olan gensoru mekanizması kaldırılmış, Cumhurbaşkanı halk tarafından doğrudan seçildiği için, Cumhurbaşkanı ve kabinesi için güven oylamasına ihtiyaç kalmamıştır.
- Cumhurbaşkanına bütçe yasa teklifinde bulunma yetkisi verilmiş, diğer yasa tekliflerinin milletvekilleri aracılığıyla gerçekleştirileceği yönünde anayasal düzenleme getirilmiştir.
- Cumhurbaşkanına meclisi feshetme yetkisi verilmiş, meclise de Cumhurbaşkanını yargılayabilme yetkisi tanınmıştır. Cumhurbaşkanının meclisi feshetmesi veya Cumhurbaşkanının yargılanıp azledildiği durumlarda birlikte seçilme kuralı gereğince, hem Cumhurbaşkanlığı hem de Cumhurbaşkanlığı seçimlerinin birlikte yapılacağı hükme bağlanmıştır.

Cumhurbaşkanlığı Hükümet sistemi ile birlikte, seçimlere yönelik olarak siyasi partiler arası seçim ittifaklarına imkan sağlayan yasal düzenleme hayata geçirilmiştir. 13 Mart 2018 tarihinde kabul edilen 7102 sayılı “Seçimlerin Temel Hükümleri ve Seçmen Kütükleri Hakkında Kanun ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun” 30362 numarası ile Resmi Gazete’de yayınlanarak yürürlüğe girmiştir. Milletvekili ve Cumhurbaşkanlığı seçimlerinde ve Mahalli İdareler Seçimlerinde siyasi partilerin ortak aday çıkarabilecekleri ve ittifak ortak adayına yönelik bilgilerin seçim pusulalarına dahil edileceği belirtilmiştir.

“Seçim İttifakı

MADDE 12/A- Seçimlere katılma yeterliliği taşıyan siyasi partiler, ittifak yaparak seçime katılabilir. İttifak yapan siyasi partiler, kendi aday listelerini verir.

İttifak yaparak seçime katılma kararı alan siyasi partiler, seçimin başlangıç tarihinden itibaren en geç yedi gün içinde, genel başkanların imzalarını ihtiva eden ittifak protokolünü Yüksek Seçim Kuruluna teslim eder. Aday listelerinin teslim edilmesi için belirlenen tarihten iki gün öncesine kadar, aynı usulle ittifak protokolünde değişiklik yapılabilir.

İttifak protokolünde; siyasi partilerce belirlenmesi halinde, ittifak unvanı ve kanunlara aykırı olmayan diğer hususlar yer alır.

Siyasi partiler, aday listelerinin teslim edilmesi için belirlenen tarihten üç gün öncesine kadar, Yüksek Seçim Kuruluna bildirimde bulunmak suretiyle ittifaktan vazgeçebilir. Bu durum, Yüksek Seçim Kurulunca aynı ittifak içerisindeki diğer siyasi partilere derhal bildirilir. Vazgeçme halinde, ittifak diğer partiler arasında devam eder. İttifaktan vazgeçmenin bildirilmesini takip eden gün saat 17.00'ye kadar, ittifak içerisindeki diğer siyasi partiler ittifak protokolünü değiştirebilir veya ittifaktan vazgeçebilir.

Bu maddenin uygulanmasına ilişkin usul ve esaslar ile seçim ittifakına ilişkin diğer hususlar Yüksek Seçim Kurulunca belirlenir.”

2839 sayılı Kanununun 26 ncı maddesinin birinci fıkrasının (b) bendine aşağıdaki paragraf eklenmiştir.

“İttifak yapan siyasi partiler, kuraya ittifak olarak dâhil edilir ve oy pusulasında yan yana yer alır. Bu partilerin ittifak içerisindeki sıraları da kurayla belirlenir. İttifak yapan siyasi partilerin sütunlarının üzerinde; kısa kenarı iki santimetre, uzun kenarı bu partilerin sütunlarının genişliği ile sütunlarının aralığı toplamı kadar olan, dikdörtgen şeklinde ittifak unvanının yer alacağı ortak bir bölüm bulunur. İttifakın unvanı yoksa, ittifak unvanı bölümüne yalnız “İTTİFAK” ibaresi yazılır. Unvanı olmayan ittifakın birden fazla olması halinde, bunlar başvuru sırasına göre numaralandırılır. İttifak unvanı bölümü ile aralarındaki boşluk dâhil ittifak yapan siyasi partilerin sütunlarının tamamı ittifak alanıdır.”

2839 sayılı Kanununun 29 uncu maddesinin birinci fıkrasına aşağıdaki cümleler eklenmiştir. “Ancak aynı ittifak içerisindeki siyasi partilerin her birinin geçerli oyu; ittifakı oluşturan siyasi partilerin o seçim çevresinde tek başına aldıkları oy sayısına, ittifakın ortak oylarından gelen payın ilave edilmesiyle elde edilir. İttifak yapan her bir partiye ortak oylardan gelen pay; ittifak yapan siyasi partilerin tek başına aldıkları oyun bu partilerin toplam oyuna bölünmesi ile elde edilen katsayının ittifakın ortak oyu ile çarpımı sonucu elde edilir.”

2839 sayılı Kanununun 16 ncı maddesine ikinci fıkradan sonra gelmek üzere aşağıdaki fıkra eklenmiştir. “Seçimlere katılma yeterliliği taşıyan siyasi partinin seçime katılmaması halinde, bu partinin üyesi, kendisinin ve üyesi olduğu siyasi partinin yazılı muvafakati alınarak, başka bir siyasi parti tarafından aday gösterilebilir.” Yukarıda ifade edilen hususlar dikkate alındığında, siyasi partiler arası ittifaka dâhil olmayan ve seçime katılmayan siyasi parti adaylarının başka bir siyasi parti listesinden seçime girmesine imkan sağlanmıştır. Bu şekilde doğrudan ittifakın yanında, örtülü bir ittifaka zemin hazırlanmıştır.

Araştırmanın Yöntemi

Çalışmanın bu kısmında, seçmenlerin siyasi partiler arası ittifaka yönelik algılarını belirlemeye yönelik Karaman il merkezinde gerçekleştirilen alan araştırmasının yöntemi ele alınmaktadır. Bu kapsamda, araştırmanın amacı ve soruları, araştırmanın evren ve örnekleme, araştırmanın sınırlılıkları, veri toplama araçları, verilerin toplanması ve verilerin analizi konularına değinilmektedir.

Araştırmanın Amacı ve Soruları

Türkiye’de 2018 yılında hükümet sistemi değişikliğine gidilerek, parlamenter hükümet sisteminden, Cumhurbaşkanlığı hükümet sistemine geçilmiştir. Sistem değişikliği ile birlikte gerçekleştirilen, Cumhurbaşkanlığı seçimleri ve Yerel seçimlerle birlikte siyasi partiler arası ittifak uygulamasına gidilmiştir. Siyasi partiler arasında uygulanan seçim ittifaklarına yönelik vatandaşların algısının, Karaman il merkezinde gerçekleştirilen alan araştırılması ile ölçülmesi araştırmanın temel amacını oluşturmaktadır. Bu amaç doğrultusunda uygulamaya konulan araştırma kapsamında belirlenen ve cevabı aranan sorular şu şekilde sıralanabilir:

- Siyasi partiler arası seçim ittifaklarının yapılması seçmenlerin oy verme davranışlarında değişikliğe yol açtı mı?
- Siyasi partiler arası seçim ittifaklarının yapılması seçmenlerin oy verdiği parti için faydalı oldu mu?
- Seçmenler siyasi partiler arası yapılan seçim ittifakı uygulamasının içeriği hakkında bilgi sahibi midir?
- Siyasi partilerin ittifak hakkında siyasal bilgilendirme kitle iletişim araçları etkili oldu mu?
- Siyasi partilerin ittifakı hakkında siyasal bilgilendirme seçmenlerin oy vermelerinde etkili oldu mu?
- Siyasi partiler arası ittifak yapılması parti bağlılığına değişiklik yaratmış mıdır?

Araştırmanın Evren ve Örnekleme

Araştırmanın evrenini; Karaman ili merkezi içerisinde yaşayan ve Karaman il merkezi nüfusuna kayıtlı olan seçmenler oluşturmaktadır. Karaman Valiliğinden alınan bilgilere göre 2018 yılı nüfus sayımı sonuçlarına göre, Karaman il genelinde toplam 251.913 kişi yaşamaktadır. Karaman il merkezinin beldeler ve köyler dahil toplam nüfusu 194.018 olup, sadece il merkezinde yaşayan kişilerin sayısı 161.946’dır (www.karaman.gov.tr, 2019). 31 Mart 2019 mahalli idareler seçimlerinde Karaman il merkezinde oy kullanması gereken toplam seçmen sayısı 108.660’dır (secim.haberler.com, 2019). Buradan hareketle araştırmanın evrenini il merkezinde oy kullanması gereken seçmenler oluşturmaktadır.

Örneklem büyüklüğü ise %95 Güven Düzeyi ve %5 Hata Payı oranları dikkate alındığında, evren içerisinde evren içinde örneklem en az 383 kişi olarak öngörülmüştür. Araştırma içerisinde gerçekleştirilecek olası sorunlar da göz önünde bulundurularak 400 kişi esas örneklem olarak seçilmiştir. Araştırma kapalı uçlu sorulardan oluşmuş anket formlarıyla, 400

kişiden oluşan basit tesadüfi örneklem kitlesi üzerinde seçmen niteliğine sahip on sekiz ve üzeri yaştaki kişilerden seçilmiştir.

Basit tesadüfi örnekleme (simple random sampling). Her bir örnekleme birimine eşit seçilme ihtimalinin verilmesiyle (seçilen birimin yerine konulmasıyla) seçilen birimlerin örnekleme alındığı türe basit tesadüfi örnekleme adı verilmektedir. Bu örnekleme türünde evrendeki tüm birimlerin örnekleme seçilme olasılığı aynıdır. Dolayısıyla da örnekleme seçilen bir birimin seçimi diğer birimlerin seçimini etkilememektedir (Büyükoztürk vd., 2012; Altunışık vd., 2005).

Araştırmanın Kısıtlılıkları

Araştırma Karaman il merkezinde yaşayan seçmenlere yönelik olarak gerçekleştirilmiştir. Karaman il merkezinde yapılması sebebiyle, araştırma anketin yapıldığı il ve örneklem ile sınırlıdır ve elde edilen bulgu ve sonuçların ülke bütününe genellenmesi amaçlanmamaktadır. Araştırma, Eylül-Kasım 2019 tarihleri arasında gerçekleştirilmiştir ve katılımcıların zamanla algıların değişebileceği düşünüldüğünden, araştırma yapıldığı zamanla sınırlıdır.

Veri Toplama Araçları, Verilerin Toplanması ve Analizi

Araştırmada veri toplama aracı olarak konu ile ilgili literatür taranarak oluşturulan “Siyasi Partiler Arası Seçim İttifaklarına Yönelik Vatandaş Algısı” başlıklı anket formu” kullanılmıştır. Formun hazırlanması noktasında konu ile ilgili literatür taranmış görüşme soruları bu çalışmanın yazarları tarafından hazırlanmıştır.

Araştırma verilerinin toplanmasında 31 soru oluşturulmuştur. Anket üç bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde demografik sorular ve seçmenlerin milletvekili, yerel seçimlerde cumhurbaşkanlığı seçimi ve referandumda oy kullanıp kullanmadığı dair bilgilerden oluşmaktadır. İkinci bölümde seçmenlerin oy verme davranışları ve oy kullanmalarını etkileyen faktörlerin neler olduğu, Türkiye’de uygulanan siyasi partiler arası ittifak uygulamasının içeriği hakkında bilgi sahibi olup olmadığı, siyasi partilerin ittifak yapılmasının oy verdiği partiye olan bağlılığını nasıl etkilediği, siyasi partilerin ittifak yapması partiler açısından nasıl değerlendirildiği, siyasi partilerin ittifak yapmalarının nedenlerini ortaya koymayı amaçlayan sorulardan oluşmaktadır. Üçüncü bölüm siyasi partilerin ittifak yapmalarının seçmenlerin görüşlerini ortaya koyan 5’li Likert ölçeği ile ölçen 15 ifade oluşturulmuştur. 5’li likert ölçeğinde, Kesinlikle Katılmıyorum(1), Katılmıyorum(2), Kararsızım(3), Katlıyorum(4), Kesinlikle katılıyorum(5) Aralıklarında cevaplar alınmıştır

Araştırmada, nicel veri toplama analiz yöntemlerinden birisi olan anket tekniğinden yararlanılmıştır. Alan araştırması katılımcılarla yüz yüze anket uygulamasıyla gerçekleştirilmiştir. Elde edilen veriler SPSS istatistik program kullanılarak elektronik ortamda işlenmiştir. Bu veriler ışığında Karaman İli merkez seçmeni ile gerçekleştirilen anket uygulaması sonucunda veriler elde edilmiştir. İl merkezinde yaşayan 400 seçmene ulaşılarak, anket tekniği kullanılmıştır

Araştırmaya katılan vatandaşlara yönelik gerçekleştirilen anket çalışması sonucunda elde edilen verilerin analizinde sırasıyla; katılımcıların demografik özelliklerini belirlemek amacıyla

frekans analizi, faktör analizi, Ki-kare testi, cinsiyete göre Bağımsız Örneklem T-Testi; yaş, eğitim ve gelir düzeyindeki farklılaşmayı ortaya koymak için de Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) kullanılmıştır. Gerçekleştirilen analiz sonucunda elde edilen veriler tablolara ve yazıya aktarılmıştır.

Araştırmanın Bulguları

Çalışmanın bu kısmında araştırma sonucunda elde edilen bulgulara ve bulguların analizine yer verilmektedir. Bu kapsamda sırasıyla, araştırmanın geçerlilik ve güvenilirlik testleri, faktör analizi sonuçlar, demografik sonuçlar ve siyasi partiler arası seçim ittifakına yönelik vatandaş algılarını içeren bulgular üzerinden değerlendirmeler yapılmaktadır.

Araştırmanın Geçerlilik ve Güvenilirliği ve Faktör Analizi

Bu çalışmada yapılan geçerlik ve güvenilirlik analizi sonucunda elde edilen Cronbach's Alpha değeri 0,763'dür³. Alan araştırması kapsamında oluşturulan ölçek dört faktörden oluşmaktadır. Bu faktörler (siyasi parti bağlılığı, siyasal bilgilendirme, yeni bir siyasi model, siyasi parti ittifakının nedenleri) oluşmaktadır ve faktörler toplam varyansın %62,809'nu açıklamaktadır. Örneklem yeterliliğini ölçmek amacıyla uygulanan KMO testi sonucu 0,795 olarak hesaplanmıştır. Ölçekte belirlenen 5 faktöre ait özdeğerler ve bunların varyans açıklama oranları Tablo 1'de verilmiştir. Ayrıca, araştırma kapsamında belirlenen faktöre ait madde yükleri Tablo 2'de verilmiştir.

Tablo 1. Ölçek Faktörlerinin Varyans Açıklama Oranları

Faktörler	Özdeğer %	Varyans Açıklama	Kümülatif %
1	4,229	28,195	28,195
2	2,644	17,625	45,820
3	1,333	8,886	54,706
4	1,215	8,103	62,809

³ Chronbach Alpha testine göre, güvenilirlik katsayısı 0,60-0,80 değerleri arasında ise ölçeğin oldukça güvenilir olduğu sonucu ortaya konulmaktadır (Özdamar, 1999: 520-522)

Tablo 2. Ölçek Maddelerinin Faktör Yükleri

Madde İçeriği	1	2	3	4
Siyasi partiler arası ittifak yapılması oy verme davranışında değişiklik yaratmıştır		,497		
Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemi partileri ittifak kurmaya yöneltmiştir			,601	
Dış politikadan kaynaklı sorunları çözmek için ittifak kurulmuştur		,839		
Terör sorununu çözmek için ittifak kurulmuştur		,808		
Partilerin ittifak yapması yeni bir siyaset modelidir			,764	
Siyasi partiler arası ittifak yapılması, ittifakı oluşturan siyasi partilerin çıkarları için kurulmuştur			,832	
Sosyal medya, ittifak içinde olan partilerin söylem, aday ve projelerini tanımamızda etkili olmuştur	,690			
İttifaklar siyasi partilerin baraj kaygılarından doğmuştur	,716			
Önümüzdeki siyasi süreçte hiçbir partinin tek başına iktidar olma şansı yoktur	,781			
Seçim döneminde ittifaklar yazılı ve görsel medya açısından önemli gündem olmuştur	,766			
Seçim süreci içerisinde siyasi partilerin ittifak haberleri çeşitli kitle iletişim araçlarında yapılan siyasi kampanyalar siyasal tercihimde etkili olmuştur	,677			
Siyasi partiler arası ittifakların devam etmesi gerektiğini düşünüyorum				,709
Yazılı ve görsel medya ittifak içinde olan partilerin söylem, aday ve projelerini tanımamızda etkili olmuştur	,699			

Sosyo-Demografik Bulgular

Bu kısımda, araştırmaya dâhil olan seçmenlerin, sosyo-demografik özelliklerini (yaş, cinsiyet, eğitim durumu, gelir durumu, şehirdeki ikamet süresi, STK ve/veya sendikaya üyelik gibi) içeren bilgi ve bulgulara aşağıdaki tablolarda yer verilmektedir.

Tablo 3. Katılımcıların Sosyo-Demografik Özelliklerine Göre Dağılımları

Cinsiyet	N	%
Erkek	243	60,8
Kadın	157	39,2
Toplam	400	100,0
Yaş	N	%
18-28	108	27,0
29-39	140	35,0
40-50	104	26,0
51-61	29	7,2
62 ve üstü	19	4,8
Toplam	400	100,0
Eğitim	N	%
İlkokul	65	16,2
Ortaokul	49	12,2
Lise	106	26,5
Önlisans	100	25,0
Lisans	74	18,5
Yüksek Lisans	6	1,5
Toplam	400	100,0
Gelir	N	%
1000 TL altı	88	22,0
1001-2000 TL	59	14,8
2001-4000 TL	155	38,8
4001-6000 TL	68	17,0
6001-8000 TL	25	6,2
8001-10000 TL	5	1,2
Toplam	400	100,0
Karamanda İkamet Süresi	N	%
0-5 yıl	71	17,8
6-10 yıl	70	17,5
11-15 yıl	66	16,5
16 yıl ve üstü	193	48,2
Toplam	400	100,0
Sivil toplum kuruluşuna ve/veya sendikaya üye olma	N	%
Evet	85	21,2
Hayır	315	78,8
Toplam	400	100,0
Genel seçimlerde (milletvekili seçimlerinde) oy kullanma	N	%
Evet	372	93,0
Hayır	28	7,0
Toplam	400	100,0
Yerel seçimlerde oy kullanma	N	%
Evet	386	96,5
Hayır	14	3,5
Toplam	400	100,0
Cumhurbaşkanlığı seçimlerinde oy kullanma	N	%
Evet	363	90,8
Hayır	37	9,2
Toplam	400	100,0

- Tablo 3 incelendiğinde katılımcıların cinsiyet dağılımına baktığımızda %60,8'ni erkek seçmenler ve %39,2'i kadın seçmenlerden oluşmaktadır.
- Araştırmaya katılan seçmenlerin yaş dağılımı %27,0'i 18- 28 yaş aralığında, %35,0'i 29-39 yaş aralığında, %26,0'sı 40-50 yaş aralığında, %7,2'si 51-61 yaş aralığın ve %4,8'i 62 ve üstü yaş aralığındadır.
- Araştırmaya katılan seçmenlerin eğitim durumları %16,2'si İlkokul, %12,2'si ortaokul, %26,5'si, lise %25,0'si ön lisans, %18,5 lisans, %2,8'i yüksek lisans eğitime sahiptir.
- Araştırmaya katılan seçmenlerin gelir düzeylerinin dağılımı %22,0'i 1000 TL altı, %14,8'i 1001-2000 TL arası, %38,8'i 2001-4000 TL arası, %17,0'i 4001-6000 TL arası, %6,2'si 6001-8000 TL arası, %1,2'i 8001-10000 TL arası gelir düzeyinde olduğu görülmektedir
- Araştırmaya katılan seçmenlerin Karaman ilinde ikamet sürelerine bakıldığında %17,8'i 0-5 yıl arası, %17,5'i 6-10 yıl arası, %16,5'i 11-15 yıl ve %48,2'si ise 16 yıl ve üstü yıl aralığında ikamet ettikleri söylenilebilir.
- Araştırmaya katılan seçmenlerin, sivil toplum kuruluşuna ve/veya sendikaya üye olma durumuna bakıldığında %21,2'nin üye olduğu, %78,8'nin ise sivil toplum kuruluşuna veya sendikaya üye yönünde görüş beyan ettikleri dikkati çekmektedir.
- Araştırmaya katılan seçmenlerin genel seçimlerde (milletvekili seçimlerinde) oy kullanma durumuna bakıldığında %93,0'ü milletvekili seçiminde oy kullandığını, %7,0'si oy kullanmadığını belirtmiştir.
- Araştırmaya katılan seçmenlerin yerel seçimlerde oy kullanma durumuna bakıldığında, %96,5'i yerel seçimlerde oy kullandığı, %3,5'i oy kullanmadıklarını görülmektedir.
- Araştırmaya katılan seçmenlerin Cumhurbaşkanlığı seçimlerinde oy kullanma durumuna bakıldığında, %90,8'i Cumhurbaşkanlığı seçimlerinde oy kullandığı, %9,2'i oy kullanmadıkları yönünde sonuç elde edilmiştir.
- Araştırmaya katılan seçmenlerin Referandumda oy kullanma durumuna baktığımızda %84,8'i Referandumda oy kullandığı, %15,2'i oy kullanmadıkları görülmektedir.

Siyasi Partiler Arası İttifak Uygulamalarına İlişkin Seçmen Algısına Yönelik Bulgular

Araştırmanın bu kısmında, katılımcıların partiler arası ittifak uygulamalarına ilişkin algılarını ölçmek amacıyla sorulan sorulardan elde edilen bulgulara yer verilmiştir.

Tablo 4. Bir Siyasi Partiye Oy Verirken Seçmenler İçin Önemli Unsurların Dağılımı

Bir siyasi partiye oy verirken sizin için en önemli unsur	N	%
Parti liderinin imajı	40	10,0
Partinin adayları	91	22,8
Partinin ideolojisi	60	15,0
Parti tüzüğü ve parti programı	32	8,0
Partinin projeleri	177	44,2
Toplam	400	100,0

Tablo 4 incelendiğinde katılımcıların bir siyasi partiye oy verirken önemli gördükleri unsurlara bakıldığında seçmenlerin %44,2'lik oranla partinin projelerinin en önemli unsur olarak görmektedir. Seçmenler için ikinci en önemli unsur %22,8 oranla parti adaylarıdır. %15,0 oranla parti ideolojisi, %10,0 oranla parti liderinin imajının önemli olduğu ve %8,0 oranla parti tüzüğü ve parti programını seçmenlerin siyasi partiye oy verirken önemli gördüklerini söylenilmesi mümkündür. Bu bağlamda seçmenler tarafından bir siyasi partiye oy verirken önem verdiği unsur olarak parti projelerini öncelikli olarak değerlendirdiği söylenilebilir.

Tablo 5. Seçmenlerin Seçimlerde Oy Verme Davranışını Etkileyen Faktörler

Seçimlerde oy verme davranışınızı/oy kullanmanızı etkileyen faktör/faktörler	N	%
Ülkenin geleceğinde etkili olacağım için oy kullanırım	271	67,6
Yasal zorunluluk olduğu için oy kullanırım	119	29,7
Adayları tanıdığım için oy kullanırım	38	15,0
Kişisel çıkarım için oy kullanırım	16	8,0
Adayın mensubu olduğu parti	64	44,2
Bir şeylerin değişebileceğine inandığım için oy kullanırım	204	50,9
Vatandaşlık görevi olduğu için oy kullanırım	232	57,9
Mensubu olduğum partiyi desteklemek için oy kullanırım	114	28,4
Adayların temsil yeteneğinin olması	90	22,4
Adayın halktan biri olması	131	32,7

Tablo 5 incelendiğinde katılımcı seçmenlerin seçimlerde oy kullanmaya yönelen faktör ya da faktörlerin etkisinin sonuçları ele alınmıştır. Burada dikkat edilmesi gereken husus, bu soruya bir kişinin birden fazla cevap verebilme hakkının olmasıdır. Seçmenlerin yarısından fazlasının vatandaşlık görevi olduğu için oy kullandığı, seçmenlerin yarısının ise mevcut durum üstünden bir şeylerin değiştirebilmek amacıyla oy kullandığı görülmektedir. Seçmenlerin büyük bir kısmının da adayların mensup olduğu parti sebebiyle oy kullandığı söylenilebilir. Seçimlerde oy verme davranışı etkileyen faktörler incelendiğinde seçmenleri en çok etkileyen faktörün % 67,6 oranla ülke geleceğinde etkili olabileceği için oy kullandığı düşüncesidir.

Tablo 6. Türkiye’de Siyasi Partiler Arası Yapılan Seçim İttifakı Uygulamasının Konusunda Katılımcıların Haberdarlık Durumu

Türkiye genelinde siyasi partiler arası yapılan seçim ittifakı uygulamasının içeriği hakkında bilgi sahibisiniz?	N	%
Hayır, hiçbir bilgim yok.	123	30,8
Siyasi partilerin seçim ittifakının sadece varlığından haberdarım	77	19,2
Siyasi partilerin seçim ittifakından haberdarım ve ittifakların hangi partiler arasında gerçekleştirildiği hakkında da bilgi sahibiyim.	200	50,0
Toplam	400	100,0

Tablo 6 incelendiğinde katılımcıların, siyasi partiler arası yapılan seçim ittifakı uygulamasının içeriği hakkında bilgi sahibi olup olmadığı hususu incelendiğinde; seçmenlerin %30,8'nin siyasi

partilerin seçim ittifakından hiç bilgi sahibi olmadığı görülürken; seçmenlerin %19,2'sinin ise siyasi partilerin seçim ittifakının sadece varlığından haberdar olduğunu içerik hakkında bilgilerinin olmadığı yönünde görüş beyan etmişlerdir. Seçmenlerin %50,0'nin siyasi partilerin seçim ittifakından haberdar olduğunu ve ittifakların hangi partiler arasında gerçekleştirildiği hakkında da bilgi sahibi oldukları görülmektedir. Bu bağlamda seçmenlerin sadece yarısının “hem siyasi partilerin seçim ittifakından haberdar olduğu hem de ittifakların hangi partiler arasında gerçekleştirildiği hakkında bilgi sahibi olduğu” söylenebilir.

Tablo 7. Türkiye’de Siyasi Partiler Arası İttifak Yapılması Seçmenlerin Oy Verdiği Partiyeye Olan Bağlılığını Etkileme Durumu

Siyasi partilerin seçim ittifakında bulunmaları oy verdiğiniz partiye olan bağlılığınızı nasıl etkiledi?	N	%
Türkiye genelinde siyasi partiler arası ittifak yapılması sebebiyle, oy kullanmadım.	41	10,2
Türkiye genelinde siyasi partiler arası ittifak yapılması sebebiyle tepki koyarak başka partilere/başka adaylara oy verdim	62	15,5
Türkiye genelinde siyasi partiler arası ittifak yapılması sebebiyle sadece kendi partimin adayını destekledim ve ittifak adayına oy vermedim	59	14,8
Türkiye genelinde siyasi partiler arası ittifak yapılması sebebiyle hem kendi partimin adayını destekledim ve hem de ittifak adayına oy verdim	76	19,0
Türkiye genelinde siyasi partiler arası ittifak yapılması sebebiyle, ittifak partilerin hiçbirine oy vermedim	27	6,8
Türkiye genelinde siyasi partiler arası ittifak yapılması, oy verme davranışımı etkilemedi	135	33,8
Toplam	400	100,0

Tablo 7 incelendiğinde katılımcılara, siyasi partilerin seçim ittifakında bulunmaları oy verdiğiniz partiye olan bağlılığı nasıl etkiledi sorusu yöneltilmiştir. Katılımcıların, %19,0'u siyasi partiler arası ittifak yapılması sebebiyle hem kendi partisinin adayını desteklediğini ve hem de ittifak adayına oy verdiğini belirtmiştir. %15,5'i siyasi partiler arası ittifak yapılması sebebiyle tepki koyarak başka partilere/başka adaylara oy verdiğini beyan etmiştir. %14,8'i siyasi partiler arası ittifak yapılması sebebiyle sadece kendi partisini adayını destekleyerek, ittifak adayına oy vermediğini, %10,2'si ise siyasi partiler arası ittifak yapılması sebebiyle oy kullanmadığı yönünde görüş bildirmiştir. Katılımcıların %6,8'inin ise siyasi partiler arası ittifak yapılması sebebiyle, ittifak partilerinin hiçbirine oy vermediği görülmektedir. Seçmenlerin %33,8'nin siyasi partiler arası ittifak yapılmasının, oy verme davranışlarında değişiklik yaratmadığı görülmektedir.

Tablo 8. Türkiye’de Siyasi Partiler Arası İttifak Yapılmasının Seçmenlerin Oy Verdiği Partiyi Etkileme Durumu

Türkiye genelinde siyasi partiler arası ittifak yapılması oy verdiğiniz partiyi nasıl etkiledi?	N	%
Türkiye genelinde siyasi partiler arası ittifak yapılmasının, oy verdiğim parti için faydalı olduğunu düşünüyorum	122	30,6
Türkiye genelinde siyasi partiler arası ittifak yapılmasının, oy verdiğim parti için faydalı olmadığını düşünüyorum.	113	28,3
Kararsızım	164	41,1
Toplam	400	100,0

Tablo 8 incelendiğinde katılımcıların siyasi partiler arası ittifak yapılması oy verdiğiniz partiyi nasıl etkilediğine sorusuna farklı cevaplar vermiştir. Katılımcıların %41,1’i kararsız olduğunu, %30,6’sı siyasi partiler arası ittifak yapılmasının, oy verdiği parti için faydalı olduğunu, %28,3’ünün ise siyasi partiler arası ittifak yapılmasının, oy verdiği parti için faydalı olmadığını belirtmişlerdir. Bu bağlamda büyük bir çoğunluğu oluşturan seçmenlerin siyasi partiler arası ittifakın fayda noktasında bir kararsızlık içinde olduğu ve siyasi parti ittifakları konusunda ikna olmadıkları yönünde çıkarımda bulunulabilir.

Tablo 9. Katılımcıların Türkiye’de Siyasi Partiler Arası İttifak Yapılmasının Nedenlerine Yönelik Algıları

Türkiye genelinde siyasi partiler arası ittifak yapılmasının neden/nedenleri size göre nelerdir?	N	%
Seçim sistemi sebebiyle, siyasi partilerin tek başına iktidar olamayacağını düşünmeleri	201	50,1
Siyasi partilerin seçmenlerin gözünde farkındalıklarının kalmayışı	109	27,2
Seçmenlerin hiçbir partiye güven duymaması	157	41,1
Siyasi partilerin stratejik olarak çıkarlarını düşünmeleri	239	59,6
Siyasi partilerin ittifakı birleştirici bütünleştirici görmeleri	104	25,9
Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemi sonucunda partilerin ittifak yapmalarının zorunluluk haline gelmesi	153	38,2

Tablo 9 incelendiğinde katılımcı seçmenlerin siyasi partiler arası ittifak yapılmasının neden/nedenlerine yönelik görüşleri doğrultusunda ortaya konulan sonuçlar ele alınmıştır. Burada dikkat edilmesi gereken husus, bu soruya bir kişinin birden fazla cevap verebilme hakkının olmasıdır.

Katılımcıların, %59,6’sı siyasi partilerin stratejik olarak çıkarlarını düşündüklerini belirtmiştir. Katılımcıların %50,1’i seçim sistemi sebebiyle, siyasi partilerin tek başına iktidar olamayacağını düşünmelerinden dolayı; %41,1 seçmenlerin hiçbir partiye güven duymamasından dolayı ittifak yoluna gidildiğini beyan etmiştir. Katılımcıların %38,2’si ise Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemi sonucunda partilerin ittifak yapmalarının zorunluluk haline geldiğini beyan etmiştir. %27,2’sinin ise siyasi partilerin seçmenlerin gözünde farkındalıklarının kalmayışı sebebiyle ve %25,9’u ise siyasi partilerin ittifakı bütünleştirici görmeleri nedeniyle siyasi partiler arası ittifak yapıldığı yönünde görüş bildirmişlerdir. Bu bağlamda katılımcı seçmenlerin önemli bir kısmı siyasi partilerin ittifak yapmalarının, siyasi partilerin stratejik olarak çıkarlarını düşünmelerinden dolayı doğduğu görüşündedir.

Tablo 10. Katılımcıların Cinsiyetleri ve Türkiye’de Siyasi Partiler Arası İttifak Yapılmasının Nedenlerine Yönelik Algılarının Karşılaştırılması

Siyasi partilerin seçim ittifakında bulunmaları oy verdiğiniz partiye olan bağlılığınızı nasıl etkiledi?	Cinsiyet		
	Erkek	Kadın	Toplam
Türkiye genelinde siyasi partiler arası ittifak yapılması sebebiyle, oy kullanmadım.	22 9,1%	19 12,1%	41 10,2%
Türkiye genelinde siyasi partiler arası ittifak yapılması sebebiyle tepki koyarak başka partilere/başka adaylara oy verdim	42 17,3%	20 12,7%	62 15,5%
Türkiye genelinde siyasi partiler arası ittifak yapılması sebebiyle sadece kendi partimin adayını destekledim ve ittifak adayına oy vermedim	31 12,8%	28 17,8%	59 14,8%
Türkiye genelinde siyasi partiler arası ittifak yapılması sebebiyle hem kendi partimin adayını destekledim ve hem de ittifak adayına oy verdim	51 21,0%	25 15,9%	76 19,0%
Türkiye genelinde siyasi partiler arası ittifak yapılması sebebiyle, ittifak partilerin hiçbirine oy vermedim	24 9,9%	3 1,9%	27 6,8%
Türkiye genelinde siyasi partiler arası ittifak yapılması, oy verme davranışımı etkilemedi	73 30,0%	62 39,5%	135 33,8%
Toplam	243 60,8%	157 39,2%	400 100,0%

Notlar= (i) n=400, (ii) Pearson $\chi^2=16,579^*$; $p<.005$, sonuçlar istatistiksel bakımdan anlamlıdır.

Tablo 10 incelendiğinde araştırmaya katılan seçmenlerin “siyasi partilerin seçim ittifakında bulunmaları oy verdiğiniz partiye olan bağlılığınızı nasıl etkilemiştir” sorusu ile “cinsiyet değişkeni” arasında istatistikî olarak anlamlı bir ilişki olduğu görülmektedir. ($p=0.005$). Kadın seçmenler siyasi partilerin ittifak yapması sebebiyle; oy kullanmadığı, sadece kendi partisinin adayını desteklediği ve ittifak adayına oy vermediğini belirtirken; erkek seçmenler ise siyasi partiler arası ittifak yapılması sebebiyle hem kendi parti adayını desteklediği ve hem de ittifak adayına oy verdiğini, tepki koyarak başka partilere oy verdiklerini, siyasi partiler arası ittifak yapılması sebebiyle, ittifak yapan partilerin hiçbirine oy vermediğini beyan etmiştir. Siyasi partiler arası ittifak yapılmasının, erkek seçmenlere oranla kadın seçmenlerin oy verme davranışlarında çok fazla değişiklik yaratmadığının söylenilmesi mümkündür.

Tablo 11. Katılımcıların Eğitim Durumları ve Bir Siyasi Partiyeye Oy Verirken Etkili Olan Unsurlara Yönelik Algılarının Karşılaştırılması

Bir siyasi partiye oy verirken sizin için en önemli unsur nedir?	Eğitim						
	İlkokul	Ortaokul	Lise	Önlisans	Lisans	Yüksek Lisans	Toplam
Parti liderinin imajı	16 24,6%	3 6,1%	8 7,5%	8 8,0%	5 6,8%	0 ,0%	40 10,0%
Partinin adayları	19 29,2%	17 34,7%	24 22,6%	22 22,0%	9 12,2%	0 ,0%	91 22,8%
Partinin ideolojisi	7 10,8%	8 16,3%	19 17,9%	11 11,0%	13 17,6%	2 33,3%	60 15,0%
Parti tüzüğü ve parti programı	4 6,2%	4 8,2%	5 4,7%	4 4,0%	15 20,3%	0 ,0%	32 8,0%
Partinin projeleri	19 29,2%	17 34,7%	50 47,2%	55 55,0%	32 43,2%	4 66,7%	177 44,2%
Toplam	65 16,2%	49 12,2%	106 26,5%	100 25,0%	74 18,5%	6 1,5%	400 100,0%

Notlar= (i) n=400, (ii) Pearson $\chi^2=56,473^*$; $p<.000$, sonuçlar istatistiksel bakımdan anlamlıdır.

Tablo 11 incelendiğinde araştırmaya katılan seçmenlerin “bir siyasi partiye oy verirken sizin için en önemli unsur” nedir sorusu ile “eğitim değişkeni” arasında istatistikî olarak anlamlı bir ilişki olduğu dikkati çekmektedir ($p=0.000$). İlkokul mezunu olan katılımcılar için parti liderinin imajı %24,6, ortaokul mezunları için partinin adayları için %34,7 oranında etkilidir. Yüksek lisans mezunu olan katılımcılar için partinin ideolojisi ve parti projeleri etkili olarak değerlendirirken; lisans mezunları için parti tüzüğü ve parti programının önemli olduğunu söylenilebilir. Yüksek lisans mezunu katılımcıların %66,7’sinin parti projelerini en önemli unsur olarak gördüklerini söylemeleri dikkati çeken bir husus olarak değerlendirilebilir.

Tablo 12. Katılımcıların Eğitim Durumları ve Türkiye’de Siyasi Partiler Arası Yapılan Seçim İttifakı Uygulamasının İçeriği Hakkında Bilgi Sahibi Olma Durumlarının Karşılaştırılması

Türkiye genelinde siyasi partiler arası yapılan seçim ittifakı uygulamasının içeriği hakkında bilgi sahibi misiniz?	Eğitim						
	İlkokul	Ortaokul	Lise	Önlisans	Lisans	Yüksek Lisans	Toplam
Hayır, hiçbir bilgim yok.	28	17	35	33	9	1	123
	43,1%	34,7%	33,0%	33,0%	12,2%	16,7%	30,8%
Siyasi partilerin seçim ittifakının sadece varlığından haberdarım	19	10	17	22	9	0	77
	29,2%	20,4%	16,0%	22,0%	12,2%	,0%	19,2%
Siyasi partilerin seçim ittifakından haberdarım ve ittifakların hangi partiler arasında gerçekleştirildiği hakkında da bilgi sahibiyim	18	22	54	45	56	5	200
	27,7%	44,9%	50,9%	45,0%	75,7%	83,3%	50,0%
Toplam	65	49	106	100	74	6	400
	16,2%	12,2%	26,5%	25,0%	18,5%	1,5%	100,0%

Notlar= (i) n=400, (ii) Pearson $\chi^2=38,282^*$; $p<.000$, sonuçlar istatistiksel bakımdan anlamlıdır.

Tablo 12 incelendiğinde, katılımcıların siyasi partiler arası yapılan seçim ittifakı uygulamasının içeriği hakkında bilgi sahibi olma durumları ile eğitim değişkeni arasında istatistikî olarak anlamlı bir ilişki olduğu dikkati çekmektedir ($p=0.000$). İlkokul mezunlarının siyasi partiler arası yapılan seçim ittifakı uygulamasının içeriği hakkında hiçbir bir bilgiye sahip olmadığı ve siyasi partilerin seçim ittifakının sadece varlığından haberdar oldukları görülürken, yüksek lisans mezunlarının siyasi partilerin seçim ittifakından haberdar oldukları ve ittifakların hangi partiler arasında gerçekleştirildiği hakkında da bilgi sahibi olduklarını görülmektedir. Bu bağlamda eğitim düzeyi yükseldikçe, farkındalık ve bilinç düzeyinin de yükseldiği, bu çerçevede eğitim düzeyi yüksek katılımcıların siyasi partilerin ittifakları ve içeriği konusunda daha fazla bilgi sahibi oldukları altı çizilmesi gereken bir sonuçtur.

Tablo 13. Katılımcıların Eğitim Durumları ve Türkiye’de Siyasi Partiler Arası İttifak Yapılmasının Oy Verilen Partiye Etkisine Yönelik Algıların Karşılaştırılması

Türkiye genelinde siyasi partiler arası ittifak yapılması oy verdiğiniz partiyi nasıl etkiledi?	Eğitim						
	İlkokul	Ortaokul	Lise	Önlisans	Lisans	Yüksek Lisans	Toplam
Türkiye genelinde siyasi partiler arası ittifak yapılmasının, oy verdiğim parti için faydalı olduğunu düşünüyorum	17	12	38	30	25	0	122
	26,6%	24,5%	35,8 %	30,0%	33,8%	,0%	30,6%
Türkiye genelinde siyasi partiler arası ittifak yapılmasının, oy verdiğim parti için faydalı olmadığını düşünüyorum.	16	22	26	29	20	0	113
	25,0%	44,9%	24,5 %	29,0%	27,0%	,0%	28,3%
Kararsızım	31	15	42	41	29	6	164
	48,4%	30,6%	39,6 %	41,0%	39,2%	100,0%	100,0%
Toplam	64	49	106	100	74	6	400
	16,0%	12,3%	26,6 %	25,1%	18,5%	1,5%	100,0%

Notlar= (i) n=400, (ii) Pearson $\chi^2=18,627^*$; p<,045, sonuçlar istatistiksel bakımdan anlamlıdır.

Tablo 13 incelendiğinde, katılımcılara yöneltilen “siyasi partiler arası yapılan seçim ittifakının oy verdiğiniz partiyi etkileme durumu” sorusu ile “eğitim değişkeni” arasında istatistik olarak anlamlı bir ilişki olduğu tespit edilmiştir (p=0.045). Lise mezunu katılımcıların %35,8’i siyasi partiler arası ittifak yapılmasının, oy verdiği parti için faydalı olduğunu düşünmektedirler. Ortaokul mezunu katılımcıların %44,9’u ise siyasi partiler arası ittifak yapılmasının, oy verdiği parti için faydalı olmadığı yönünde görüş belirtmişlerdir. Yüksek lisans mezunu katılımcıların tamamının siyasi partiler arası ittifak yapılmasının, oy verdiği parti için faydalı olduğu konusunda kararsız olduğu görülmektedir. Bu bağlamda yüksek eğitimlilerde kararsızlığın olması siyasi parti ittifakının eğitim düzeyi yüksek seçmenler için yeterli ölçüde ikna edici olmadığını gösterdiği yönünde çıkarımda bulunulabilir.

Tablo 14. Katılımcıların Yaşları ve Bir Siyasi Partiye Oy Verirken Etkili Olan Unsurlara Yönelik Algıların Karşılaştırılması

Bir siyasi partiye oy verirken sizin için en önemli unsur nedir?	Yaş					
	18-28	29-39	40-50	51-61	62 ve üstü	Toplam
Parti liderinin imajı	8	3	14	6	9	40
	7,4%	2,1%	13,5%	20,7%	47,4%	10,0%
Partinin adayları	18	35	24	6	8	91
	16,7%	25,0%	23,1%	20,7%	42,1%	22,8%
Partinin ideolojisi	22	22	14	2	0	60
	20,4%	15,7%	13,5%	6,9%	,0%	15,0%
Parti tüzüğü ve parti programı	6	13	9	4	0	32
	5,6%	9,3%	8,7%	13,8%	,0%	8,0%
Partinin projeleri	54	67	43	11	2	177
	50,0%	47,9%	41,3%	37,9%	10,5%	44,2%
Toplam	108	140	104	29	19	400
	27,0%	35,0%	26,0%	7,2%	4,8%	100,0%

Notlar= (i) n=400, (ii) Pearson $\chi^2=62,574^*$; p<,000, sonuçlar istatistiksel bakımdan anlamlıdır.

Tablo 14 incelendiğinde, katılımcılara yöneltilen “bir siyasi partiye oy verirken sizin için en önemli unsur nedir” sorusuna verdikleri cevaplar ile yaş değişkeni arasında istatistikî olarak anlamlı bir ilişki olduğu tespit edilmiştir ($p=0.000$). 62 ve üstü yaş grubu seçmenler parti lideri imajı ve parti adaylarının oy vermelerinde en önemli unsur olarak görmektedir. 18-28 yaş grubu seçmenler için parti ideolojisi ve parti projeleri oy vermelerinde önemli unsur teşkil ederken; 51-61 yaş grubu seçmenler için parti tüzüğü ve parti programının oy vermelerinde önemli unsur olduğunun söylenilmesi mümkündür. Bu bağlamda 18-28 yaş grubu seçmenlerin yarısının oy vermelerinde en önemli unsurun parti projelerinin olduğu yönünde çıkarımda bulunulabilir.

Tablo 15. Katılımcıların Yaşları ve Türkiye’de Siyasi Partiler Arası Yapılan Seçim İttifakı Uygulamasının İçeriği Hakkında Bilgi Sahibi Olma Durumlarının Karşılaştırılması

Türkiye genelinde siyasi partiler arası yapılan seçim ittifakı uygulamasının içeriği hakkında bilgi sahibi misiniz?	Yaş					Toplam
	18-28	29-39	40-50	51-61	62 ve üstü	
Hayır, hiçbir bilgim yok.	44	37	24	10	8	123
	40,7%	26,4%	23,1%	34,5%	42,1%	30,8%
Siyasi partilerin seçim ittifakının sadece varlığından haberdarım	29	26	11	7	4	77
	26,9%	18,6%	10,6%	24,1%	21,1%	19,2%
Siyasi partilerin seçim ittifakından haberdarım ve ittifakların hangi partiler arasında gerçekleştirildiği hakkında da bilgi sahibiyim	35	77	69	12	7	200
	32,4%	55,0%	66,3%	41,4%	36,8%	50,0%
Toplam	108	140	104	29	19	400
	27,0%	35,0%	26,0%	7,2%	4,8%	100,0%

Notlar= (i) $n=400$, (ii) Pearson $\chi^2=29,039$; $p<.000$, sonuçlar istatistiksel bakımdan anlamlıdır

Tablo 15 incelendiğinde, katılımcıların siyasi partiler arası yapılan seçim ittifakı uygulamasının içeriği hakkında bilgi sahibi olma durumları ile yaş değişkeni arasında istatistikî olarak anlamlı bir ilişki olduğu görülmüştür ($p=0.000$). 62 ve üstü yaş grubu seçmenlerin, siyasi partiler arası yapılan seçim ittifakı uygulamasının içeriği hakkında yeterince bilgi sahibi olmadığı dikkati çekmektedir. 40-50 yaş grubu seçmenlerin ise siyasi partilerin seçim ittifakından haberdar oldukları ve ittifakların hangi partiler arasında gerçekleştirildiği hakkında da yeterince bilgi sahibi oldukları (% 66,3) görülmektedir. Bu bağlamda orta yaş seçmenlerin siyasi konulara olan ilgilerinin daha yüksek olduğu ve siyasi gündemi takip ettiklerini yönünde çıkarımda bulunulabilir.

Tablo 16. Katılımcıların Yaşları ve Türkiye’de Siyasi Partiler Arası İttifak Yapılmasının Oy Verilen Partiye Etkisine Yönelik Algıların Karşılaştırılması

Siyasi partilerin seçim ittifakında bulunmaları oy verdiğiniz partiye olan bağlılığınızı nasıl etkiledi?	Yaş					Toplam
	18-28	29-39	40-50	51-61	62 ve üstü	
Türkiye genelinde siyasi partiler arası ittifak yapılması sebebiyle, oy kullanmadım.	21	9	8	2	1	41
	19,4%	6,4%	7,7%	6,9%	5,3%	10,2%
Türkiye genelinde siyasi partiler arası ittifak yapılması sebebiyle tepki koyarak başka partilere/başka adaylara oy verdim	16	30	12	4	0	62
	14,8%	21,4%	11,5%	13,8%	,0%	15,5%
Türkiye genelinde siyasi partiler arası ittifak yapılması sebebiyle sadece kendi partimin adayını destekledim ve ittifak adayına oy vermedim	16	15	18	4	6	59
	14,8%	10,7%	17,3%	13,8%	31,6%	14,8%
Türkiye genelinde siyasi partiler arası ittifak yapılması sebebiyle hem kendi partimin adayını destekledim ve hem de ittifak adayına oy verdim	9	33	24	6	4	76
	8,3%	23,6%	23,1%	20,7%	21,1%	19,0%
Türkiye genelinde siyasi partiler arası ittifak yapılması sebebiyle, ittifak partilerin hiçbirine oy vermedim	7	6	6	4	4	27
	6,5%	4,3%	5,8%	13,8%	21,1%	6,8%
Türkiye genelinde siyasi partiler arası ittifak yapılması, oy verme davranışımı etkilemedi	39	47	36	9	4	135
	36,1%	33,6%	34,6%	31,0%	21,1%	33,8%
Toplam	108	140	104	29	19	400
	27,0%	35,0%	26,0%	7,2%	4,8%	100,0%

Notlar= (i) n=400, (ii) Pearson $\chi^2=44,763^*$; p<,001, sonuçlar istatistiksel bakımdan anlamlıdır.

Tablo 16 incelendiğinde, katılımcılara yöneltilen “siyasi partilerin seçim ittifakında bulunmaları oy verdiğiniz partiye olan bağlılığınızı nasıl etkiledi” sorusuna verilen cevaplar ile yaş değişkeni arasında istatistikî olarak anlamlı bir ilişki olduğu tespit edilmiştir (p=0.001). 18-28 yaş grubu seçmenlerin siyasi partiler arası ittifak yapılması sebebiyle, oy kullanmadığı yönünde daha fazla görüş bildirmişlerdir. 29-39 yaş grubu seçmenler arasında, siyasi partiler arası ittifak yapılması sebebiyle tepki koyarak başka partilere/başka adaylara oy verdikleri görüşü daha fazla yer tutmaktadır. 62 ve üstü yaş grubu seçmenlerin görüşlerinin ise, siyasi partiler arası ittifak yapılması sebebiyle sadece kendi parti adayını desteklediği ve ittifak adayına oy vermediği ve siyasi partiler arası ittifak yapılması sebebiyle, ittifak partilerin hiçbirine oy vermediği yönünde yoğunlaşmıştır. Bu bağlamda genç grup seçmenlerin (18-28 yaş grubu seçmenlerin) %36,1’inde siyasi partiler arası ittifak yapılmasının, oy verme davranışlarında değişiklik yaratmadığı görüşü hakim olmuştur.

Tablo 17. Katılımcıların Gelir Durumları ve Türkiye’de Siyasi Partiler Arası Yapılan Seçim İttifakı Uygulamasının İçeriği Hakkında Bilgi Sahibi Olma Durumlarının Karşılaştırılması

Türkiye genelinde siyasi partiler arası yapılan seçim ittifakı uygulamasının içeriği hakkında bilgi sahibi misiniz?	Geliriniz						Toplam
	1000 TL altı	1001-2000 TL	2001-4000 TL	4001-6000 TL	6001-8000 TL	8001-10000 TL	
Hayır, hiçbir bilgim yok.	36	23	54	8	1	1	123
	40,9 %	39,0 %	34,8 %	11,8 %	4,0%	20,0 %	30,8%
Siyasi partilerin seçim ittifakının sadece varlığından haberdarım	21	17	20	16	3	0	77
	23,9 %	28,8 %	12,9 %	23,5 %	12,0 %	,0%	19,2%
Siyasi partilerin seçim ittifakından haberdarım ve ittifakların hangi partiler arasında gerçekleştirildiği hakkında da bilgi sahibiyim	31	19	81	44	21	4	200
	35,2 %	32,2 %	52,3 %	64,7 %	84,0 %	80,0 %	50,0%
Toplam	88	59	155	68	25	5	400
	22,0 %	14,8 %	38,8 %	17,0 %	6,2%	1,2%	100,0 %

Notlar= (i) n=400, (ii) Pearson $\chi^2=45,742$; p<.000, sonuçlar istatistiksel bakımdan anlamlıdır.

Tablo 17 incelendiğinde, katılımcıların siyasi partiler arası yapılan seçim ittifakı uygulamasının içeriği hakkında bilgi sahibi olma durumları ile gelir durumları arasında istatistikî olarak anlamlı bir ilişki olduğu dikkati çekmektedir (p=0.000). 1000 TL altı gelire sahip seçmenlerin % 40,9’unun seçim ittifakı uygulamasının içeriği hakkında hiçbir bir bilgi sahibi olmadığını, 1001-2000 TL gelire sahip seçmenlerin % 28,8’inin siyasi partiler arası yapılan seçim ittifakının sadece varlığından haberdar olduğunu, 8001-10000 TL gelire sahip seçmenlerin ise % 80’inin hem siyasi partilerin seçim ittifakından haberdar oldukları hem de ittifakların hangi partiler arasında gerçekleştirildiği yönünde bilgi sahibi oldukları görülmektedir. Bu bağlamda düşük gelire sahip olanların siyasi partiler arası yapılan seçim ittifakı uygulamasının içeriği hakkında yeterince bilgi sahibi olmadıklarını, yüksek gelire sahip seçmenlerin siyasi partilerin seçim ittifakından haberdar oldukları ve ittifakların hangi partiler arasında gerçekleştirildiği konusunda yeterince bilgi sahibi olduklarını söylenilmesi mümkündür.

Tablo 18. Katılımcıların Gelir Durumları ve Türkiye’de Siyasi Partiler Arası İttifak Yapılması Seçmenlerin Oy Verdiği Partiye Olan Bağlılığını Etkileme Durumunun Karşılaştırılması

Siyasi partilerin seçim ittifakında bulunmaları oy verdığınız partiye olan bağlılığınızı nasıl etkiledi?	Geliriniz						Toplam
	1000 TL altı	1001-2000 TL	2001-4000 TL	4001-6000 TL	6001-8000 TL	8001-10000 TL	
Geliriniz Türkiye genelinde siyasi partiler arası ittifak yapılması sebebiyle, oy kullanmadım.	18 20,5%	8 13,6%	9 5,8%	4 5,9%	1 4,0%	1 20,0%	41 10,2%
Türkiye genelinde siyasi partiler arası ittifak yapılması sebebiyle tepki koyarak başka partilere/başka adaylara oy verdim	9 10,2%	15 25,4%	22 14,2%	14 20,6%	1 4,0%	1 20,0%	62 15,5%
Türkiye genelinde siyasi partiler arası ittifak yapılması sebebiyle sadece kendi partimin adayını destekledim ve ittifak adayına oy vermedim	15 17,0%	9 15,3%	23 14,8%	10 14,7%	2 8,0%	0 ,0%	59 14,8%
Türkiye genelinde siyasi partiler arası ittifak yapılması sebebiyle hem kendi partimin adayını destekledim ve hem de ittifak adayına oy verdim	8 9,1%	8 13,6%	29 18,7%	19 27,9%	10 40,0%	2 40,0%	76 19,0%
Türkiye genelinde siyasi partiler arası ittifak yapılması sebebiyle, ittifak partilerin hiçbirine oy vermedim	6 6,8%	4 6,8%	9 5,8%	4 5,9%	4 16,0%	0 ,0%	27 6,8%
Türkiye genelinde siyasi partiler arası ittifak yapılması, oy verme davranışımı etkilemedi	32 36,4%	15 25,4%	63 40,6%	17 25,0%	7 28,0%	1 20,0%	135 33,8%
Toplam	88 22,0%	59 14,8%	155 38,8%	68 17,0%	25 6,2%	5 1,2%	400 100,0%

Notlar= (i) n=400, (ii) Pearson $\chi^2=50,632^2$; p<.002, sonuçlar istatistiksel bakımdan anlamlıdır

Tablo 18 incelendiğinde, katılımcılara yöneltilen “siyasi partilerin seçim ittifakında bulunmaları oy verdığınız partiye olan bağlılığı nasıl etkiledi” sorusuna verdikleri yanıtlar ile gelir değişkeni arasında istatistikî olarak anlamlı bir ilişki olduğu yönünde sonuç elde edilmiştir (p=0.002). 1000 TL altı gelir grubuna sahip seçmenlerin görüşleri siyasi partiler arası ittifak yapılması sebebiyle, oy kullanmadığı ve siyasi partiler arası ittifak yapılması sebebiyle sadece kendi parti adayını desteklediği ve ittifak adayına oy vermediğini yönünde şekillenmiştir. 1001-2000 TL arası gelire sahip seçmenlerin % 25,4’ü siyasi partiler arası ittifak yapılması sebebiyle tepki koyarak başka partilere/başka adaylara oy verdiklerini beyan etmişlerdir. 6001-8000 TL ve 8001-10000 TL gelire sahip seçmenlerin görüşlerinin çoğunluğunun “siyasi partiler arası ittifak yapılması sebebiyle sadece kendi parti adayını destekleme ve ittifak adayına oy verme” yönünde olduğu görülmektedir. 2001-4000 TL gelire sahip seçmenlerin %40,6’sının ise siyasi partiler arası ittifak yapılmasının, oy verme davranışlarını etkilemediği görüşündedir. Bu bağlamda siyasi partiler arası ittifak yapılmasının orta gelirli seçmenlerin oy verme davranışlarında yeterince değişiklik yaratmadığı söylenilebilir.

Siyasi Partiler Arası İttifak Uygulamalarının Seçmenlerin Oy Verme Davranışı Üzerindeki Etkilerine Yönelik Seçmen Algıları

Çalışmanın bu kısmında, siyasi partiler arasında gerçekleştirilen ittifak uygulamalarının, seçmenlerin oy verme davranışı üzerindeki etkilerine yönelik algılarını tespit edebilmek adına 13 önerme verilmiş, katılımcılardan bu önermelere katılma düzeylerini (1 kesinlikle katılmıyorum'dan-5 kesinlikle katılıyorum'a kadar) belirtmeleri istenmiştir. Tablo 20 analiz edilirken kullanılmak amacıyla, 5'li likert dereceleme ölçeğine uygun olarak puan aralığı hesaplanmış ve puan aralığı "0,80" olarak bulunmuştur⁴. Bu hesaplama göre değerlendirme aralıkları Tablo 19'de gösterilmiştir (Usta ve Bilgiç, 2017, s.241).

Tablo 19. 5'li Likert Ölçeğine Göre Puan Aralıkları

	Puan Aralıkları	Seçenekler
1	1,00-1,80	Kesinlikle Katılmıyorum
2	1,81-2,60	Katılmıyorum
3	2,61-3,40	Kararsızım
4	3,41-4,20	Katılıyorum
5	4,21-5,00	Kesinlikle Katılıyorum

Betimleyici/tanımlayıcı (descriptive) analiz tekniğiyle değerlendirmeye tabi tutulan önermeler ve elde edilen bulgular aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

Tablo 20. Türkiye'de Siyasi Partilerin İttifak Yapmasının Seçmenlerin Oy Verme Davranışı Üzerinde Etkileri Konusunda Görüşleri

Önermeler	N	Ort.	Std. Sp.	Katılma Düz.
Yazılı ve görsel medya ittifak içinde olan partilerin söylem, aday ve projelerini tanımamızda etkili olmuştur	400	3,6825	1,13795	Katılıyorum
Seçim döneminde ittifaklar yazılı ve görsel medya açısından önemli gündem olmuştur	400	3,6050	1,06856	Katılıyorum
Önümüzdeki siyasi süreçte hiçbir partinin tek başına iktidar olma şansı yoktur	400	3,5675	1,15054	Katılıyorum
Sosyal medya, ittifak içinde olan partilerin söylem, aday ve projelerini tanımamızda etkili olmuştur	400	3,5525	1,09327	Katılıyorum
Seçim süreci içerisinde siyasi partilerin ittifak haberleri çeşitli kitle iletişim araçlarında yapılan siyasi kampanyalar siyasal tercihimde etkili olmuştur	400	3,5250	1,15226	Katılıyorum
İttifaklar siyasi partilerin baraj kaygılarından doğmuştur	400	3,3500	1,13389	Kararsızım
Siyasi partiler arası ittifak yapılması, ittifakı oluşturan siyasi partilerin çıkarları için kurulmuştur	400	3,2200	1,16404	Kararsızım
Siyasi partiler arası ittifakların devam etmesi gerektiğini düşünüyorum	400	2,9750	1,16953	Kararsızım
Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemi partileri ittifak kurmaya yöneltmiştir	400	2,9400	1,20625	Kararsızım
Partilerin ittifak yapması yeni bir siyaset modelidir	400	2,9250	1,16738	Kararsızım
Siyasi partiler arası ittifak yapılması oy verme davranışında değişiklik yaratmıştır	400	2,8425	1,36284	Kararsızım
Dış politikadan kaynaklı sorunları çözmek için ittifak kurulmuştur	400	2,3750	1,12808	Katılmıyorum
Terör sorununu çözmek için ittifak kurulmuştur	400	2,3150	1,19765	Katılmıyorum

Derece: 1= Hiç Katılmıyorum, 5= Kesinlikle katılıyorum

⁴ (En yüksek değer - en düşük değer)/Seçenek sayısı (5-1)/5= 0,80

Tablo 20’de görüleceği üzere, Yazılı ve görsel medya ile birlikte sosyal medyanın da ittifak içinde olan partilerin söylemlerinin, aday ve projelerini tanımada etkili olduğu, seçim döneminde ittifakların yazılı ve görsel medya açısında önemli gündem olduğu şeklindeki önermelere seçmenlerin önemli bir kısmı katıldıklarını beyan etmiştir. “Seçim süreci içerisinde siyasi partilerin ittifak haberleri çeşitli kitle iletişim araçlarında yapılan siyasi kampanyalar siyasal tercihimde etkili olmuştur” ve “önümüzdeki siyasi süreçte hiçbir partinin tek başına iktidar olma şansı yoktur” önermelerine de seçmenler katıldıkları yönünde ifade de bulunmuştur.

“İttifaklar siyasi partilerin baraj kaygılarından doğmuştur”, “siyasi partiler arası ittifak yapılması, ittifakı oluşturan siyasi partilerin çıkarları için kurulmuştur” önermeleri noktasında kararsız kaldıkları söylenilebilir. Bununla birlikte, “siyasi partiler arası ittifak yapılmasının yeni bir siyaset modeli olduğu” konusunda net bir fikir birliği oluşmamıştır. Katılımcılar, “siyasi partiler arası ittifakların devam etmesi gerektiği” konusunda da kararsız kalmışlardır. Son olarak, “siyasi partiler arası ittifak yapılması oy verme davranışında değişiklik yaratmıştır” ifadesine katılan kadar ve katılmayan seçmenlerin de yer alması bu konuda da görüş birliğinin oluşmadığını göstermektedir.

“Dış politikadan kaynaklı sorunları çözmek için ittifak kurulmuştur” ve “terör sorununu çözmek için ittifak kurulmuştur” önermelerine yönelik seçmenler katılmadıkları yönünde görüş bildirmişlerdir. Siyasi partiler arası ittifakın “dış politikadan kaynaklı sorunları ve terör sorunlarını çözmek için kurulmadığı” yönünde katılımcıların görüş beyan etmesi, Tablo 20’nin en dikkat çekici bulgusu olarak değerlendirilebilir.

Tablo 21. Türkiye’de Siyasi Partilerin İttifak Yapması Hakkında Seçmenlerin Görüşleri ile Cinsiyet Değişkeni Arasındaki İlişkiye Yönelik T Testi

Türkiye’de siyasi partilerin ittifak yapmasının seçmenlerin oy verme davranışı üzerinde etkileri konusunda görüşleri	Erkek (n=243)		Kadın(n=157)		Bağımlı İki Grup t Testi	
	Ort.	Ss.	Ort.	Ss.	T	p
Siyasi partiler arası ittifak yapılması oy verme davranışında değişiklik yaratmıştır	2,82	1,39	2,86	1,31	0,280	0,780
Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemi partileri ittifak kurmaya yöneltmiştir	2,76	1,22	3,21	1,12	3,745	0,000
Dış politikadan kaynaklı sorunları çözmek için ittifak kurulmuştur	2,39	1,12	2,33	1,13	0,533	0,594
Terör sorununu çözmek için ittifak kurulmuştur	2,42	1,21	2,14	1,14	2,361	0,019
Partilerin ittifak yapması yeni bir siyaset modelidir	2,74	1,17	3,19	1,10	3,815	0,000
Siyasi partiler arası ittifak yapılması, ittifakı oluşturan siyasi partilerin çıkarları için kurulmuştur	3,03	1,20	3,50	1,04	3,983	0,000
Sosyal medya, ittifak içinde olan partilerin söylem, aday ve projelerini tanımamızda etkili olmuştur	3,41	1,17	3,77	0,91	3,247	0,001
İttifaklar siyasi partilerin baraj kaygılarından doğmuştur	3,34	1,18	3,35	1,04	0,005	0,996
Önümüzdeki siyasi süreçte hiçbir partinin tek başına iktidar olma şansı yoktur	3,50	1,20	3,66	1,05	1,328	0,185
Seçim döneminde ittifaklar yazılı ve görsel medya açısından önemli gündem olmuştur	3,41	1,13	3,89	0,87	4,515	0,000
Seçim süreci içerisinde siyasi partilerin ittifak haberleri çeşitli kitle iletişim araçlarında yapılan siyasi kampanyalar siyasal tercihimde etkili olmuştur	3,39	1,16	3,71	1,10	2,739	0,006
Siyasi partiler arası ittifakların devam etmesi gerektiğini düşünüyorum	2,96	1,16	2,98	1,18	0,168	0,866
Yazılı ve görsel medya ittifak içinde olan partilerin söylem, aday ve projelerini tanımamızda etkili olmuştur	3,54	1,23	3,89	0,93	3,078	0,002

Tablo 21 incelendiğinde, Türkiye’de siyasi partilerin ittifak yapması hakkında seçmenlerin görüşleri ile cinsiyet değişkeni arasındaki ilişki karşılaştırıldığında, istatistikî olarak anlamlı bir ilişki olduğu dikkati çekmektedir. Siyasi partilerin ittifak yapması hakkındaki görüşlerine bakıldığında, erkek seçmenlerin terör sorununu çözmek için ittifak yapıldığı (A.O=2,42), (t=2,361, p=0,019), görüşü dikkati çekmektedir. Kadın seçmenler ise cumhurbaşkanlığı hükümet sisteminin partileri ittifak kurmaya yönelttiğini(A.O=3,21), (t=3,745, p=0,000), partilerin ittifak yapmasının yeni bir siyaset modeli olduğunu (A.O=3,19), (t=3,815, p=0,000), siyasi partiler arası ittifak yapılması, ittifakı oluşturan siyasi partilerin çıkarları için kurulduğunu(A.O=3,50) (t=3,983, p=0,000) yönünde görüş belirtmişlerdir. Bununla birlikte kadın seçmenler; sosyal medyanın, ittifak içinde olan partilerin söylem, aday ve projelerini tanımalarında etkili olduğunu (A.O=3,77), (t=3,247, p=0,001), seçim döneminde ittifakların yazılı ve görsel medyanın önemli gündemi oluşturduğunu (A.O=3,89), (t=4,515, p=0,000), seçim süreci içerisinde siyasi partilerin ittifak haberlerinin çeşitli kitle iletişim araçlarında yapılan siyasi kampanyaların siyasal tercihlerinde etkili olduğunu (A.O=3,71), (t=2,739, p=0,006), yazılı ve görsel medyanın ittifak içinde olan partilerin söylem, aday ve projelerini tanımalarında etkili olduğu (A.O=3,89), (t=3,078, p=0,002) yönünde tespitleri ortaya konulabilir. Bu bağlamda; siyasi partilerin ittifak süreçlerini sosyal medya ve kitle iletişim araçlarının gündemde tutması, söylem ve kampanyaların takibi ve siyasal açıdan bilgilenme de etkili olarak kadın seçmenlerin tercihlerine yön verdiği yönünde görüş ortaya konulabilir.

Tablo 22. Türkiye’de Siyasi Partilerin İttifak Yapması Hakkında Seçmenlerin Görüşleri ile Eğitim Değişkeni Arasındaki İlişkiye Yönelik Anova Testi

Eğitim	İlkokul(n=65)		Ortaokul(n=49)		Lise (n=106)		Önlisans (n=100)		Lisans(n=74)		Yüksek Lisans(n=6)		Anova Testi	
	Ort.	Ss.	Ort.	Ss.	Ort.	Ss.	Ort.	Ss.	Ort.	Ss.	Ort.	Ss.	F	p
Siyasi partiler arası ittifak yapılması oy verme davranışında değişiklik yaratmıştır	2,66	1,36	3,00	1,33	2,89	1,44	2,59	1,34	3,16	1,22	2,83	1,47	1,916	0,091
Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemi partileri ittifak kurmaya yönelmiştir	2,96	1,19	3,04	1,30	2,96	1,26	2,78	1,13	3,04	1,17	2,83	1,16	0,544	0,743
Dış politikadan kaynaklı sorunları çözmek için ittifak kurulmuştur	2,47	1,11	2,36	1,20	2,43	1,24	2,35	1,03	2,13	0,98	3,66	0,81	2,461	0,033
Terör sorununu çözmek için ittifak kurulmuştur	2,38	1,09	2,18	1,21	2,36	1,28	2,41	1,12	2,06	1,18	3,16	1,32	1,579	0,165
Partilerin ittifak yapması yeni bir siyaset modelidir	3,06	1,08	2,79	1,09	2,85	1,22	3,00	1,18	2,89	1,18	2,83	1,32	0,465	0,802
Siyasi partiler arası ittifak yapılması, ittifakı oluşturan siyasi partilerin çıkarları için kurulmuştur	3,15	1,09	3,24	1,14	3,23	1,14	3,17	1,17	3,32	1,28	3,00	1,09	0,247	0,941
Sosyal medya, ittifak içinde olan partilerin söylem, aday ve projelerini tanımamızda etkili olmuştur	3,46	1,07	3,53	1,08	3,52	1,13	3,46	1,06	3,85	1,05	3,00	1,26	1,674	0,140
İttifaklar siyasi partilerin baraj kaygılarından doğmuştur	3,32	1,03	3,51	1,02	3,45	1,10	3,04	1,30	3,59	1,01	2,66	0,81	3,075	0,010
Önümüzdeki siyasi süreçte hiçbir partinin tek başına iktidar olma şansı yoktur	3,46	1,11	3,75	1,21	3,66	1,09	3,30	1,20	3,82	1,06	2,66	1,03	3,177	0,008
Seçim döneminde ittifaklar yazılı ve görsel medya açısından önemli gündem olmuştur	3,47	1,03	3,79	1,13	3,66	1,02	3,54	1,11	3,66	1,05	2,83	0,98	1,304	0,261
Seçim süreci içerisinde siyasi partilerin ittifak haberleri çeşitli kitle iletişim araçlarında yapılan siyasi kampanyalar siyasal tercihimde etkili olmuştur	3,33	1,09	3,65	1,25	3,68	1,08	3,51	1,16	3,48	1,18	2,33	0,81	2,227	0,051

Tablo 22 incelendiğinde, Türkiye’de siyasi partilerin ittifak yapması hakkında seçmenlerin görüşleri ile eğitim değişkeni arasındaki ilişki karşılaştırıldığında istatistikî olarak anlamlı bir ilişki oluşmadığı görülmüştür. Yüksek lisans mezunu seçmenler dış politikadan kaynaklı sorunları çözmek için ittifak kurulduğu (A.O=3,50), (t=2,461, p=0,033) görüşündedirler. Lisans mezunu seçmenler ittifakların siyasi partilerin baraj kaygılarından doğduğunu (A.O=3,59), (t=3,075, p=0,010) ve önümüzdeki siyasi süreçte hiçbir partinin tek başına iktidar olma şansı olmadığını (A.O=3,82), (t=3,177, p=0,008) beyan etmişlerdir.

Tablo 23. Türkiye’de Siyasi Partilerin İttifak Yapması Hakkında Seçmenlerin Görüşleri ile Yaş Değişkeni Arasındaki ilişkiye Yönelik Anova Testi

Yaş	18-28 (n=108)		29-39 (n=140)		40-50 (n=104)		51-61 (n=29)		62 ve üstü (n=19)		Anova testi	
	Ort.	Ss.	Ort.	Ss.	Ort.	Ss.	Ort.	Ss.	Ort.	Ss.	F	p
Siyasi partiler arası ittifak yapılması oy verme davranışında değişiklik yaratmıştır	2,73	1,36	3,06	1,40	2,85	1,36	2,44	1,15	2,36	1,11	2,320	0,056
Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemi partileri ittifak kurmaya yönelmiştir	2,80	1,21	3,05	1,22	2,91	1,21	3,10	1,23	2,73	0,87	0,945	0,438
Dış politikadan kaynaklı sorunları çözmek için ittifak kurulmuştur	2,50	1,11	2,30	1,15	2,35	1,13	2,20	1,08	2,52	1,02	0,710	0,585
Terör sorununu çözmek için ittifak kurulmuştur	2,63	1,25	2,18	1,22	2,19	1,10	2,20	1,14	2,26	0,99	2,772	0,027
Partilerin ittifak yapması yeni bir siyaset modelidir	2,85	1,17	2,95	1,21	2,97	1,16	2,86	1,09	2,94	0,97	0,194	0,941
Siyasi partiler arası ittifak yapılması, ittifakı oluşturan siyasi partilerin çıkarları için kurulmuştur	3,15	1,20	3,25	1,23	3,38	0,99	2,86	1,21	2,94	1,07	1,589	0,176
Sosyal medya, ittifak içinde olan partilerin söylem, aday ve projelerini tanımamızda etkili olmuştur	3,36	1,16	3,90	1,01	3,48	1,06	3,27	0,99	2,84	0,83	7,558	0,000
İttifaklar siyasi partilerin baraj kaygılarından doğmuştur	3,16	1,25	3,62	1,05	3,35	1,03	3,17	1,19	2,63	0,89	4,989	0,001
Önümüzdeki siyasi süreçte hiçbir partinin tek başına iktidar olma şansı yoktur	3,48	1,17	3,70	1,13	3,65	1,13	3,44	1,18	2,73	0,87	3,449	0,009
Seçim döneminde ittifaklar yazılı ve görsel medya açısından önemli gündem olmuştur	3,50	1,19	3,80	0,98	3,60	1,00	3,41	1,08	3,00	0,94	3,345	0,010
Seçim süreci içerisinde siyasi partilerin ittifak	3,50	1,27	3,64	1,11	3,54	1,10	3,27	1,06	3,00	0,94	1,719	0,145

Tablo 23 incelendiğinde Türkiye’de siyasi partilerin ittifak yapması hakkında seçmenlerin görüşleri ile yaş değişkeni arasındaki ilişkiyi karşılaştırdığında istatistikî olarak anlamlı bir ilişki olduğu görülmüştür. 18-28 yaş grubu seçmenler terör sorununu çözmek için ittifak yapıldığı (A.O=2,63), (t=2,772, p=0,027) görüşündedirler. 29-39 yaş grubu seçmenler sosyal medyanın, ittifak içinde olan partilerin söylem, aday ve projelerinin tanınmasında etkili olduğunu (A.O=3,90), (t=7,558, p=0,000), ittifakların siyasi partilerin baraj kaygılarından doğduğunu (A.O=3,62), (t=4,989, p=0,001), önümüzdeki siyasi süreçte hiçbir partinin tek başına iktidar olma şansı olmadığını (A.O=3,70), (t=3,449, p=0,009); seçim döneminde ittifaklar yazılı ve görsel medyanın önemli gündemini oluşturduğunu (A.O=3,80), (t=3,345, p=0,010) ve yazılı ve görsel medyanın ittifak içinde olan partilerin söylem, aday ve projelerini tanınmasında etkili olduğu (A.O=3,85), (t=3,543, p=0,007) görüşlerini beyan etmişlerdir. Bu bağlamda yaş grupları ile Türkiye’de siyasi partilerin ittifak yapması hakkında seçmenlerin görüşleri arasında farklılıkları ortaya koymak için Anova testi yapılmıştır. Bu test sonucunda hangi yaş gruplarında farklılık olduğunu ortaya koymak amacıyla Multiple Comparisons testi yapılmıştır. Bu test sonucunda, sosyal medya, ittifak, içinde olan partilerin söylem, aday ve projelerini tanımlarında etkili olmuştur önermesine verilen cevaplar incelendiğinde; 18-28 ile 29-39 yaş grupları (p<0.003) arasında ve 29-39 ile 62 ve üstü yaş grupları (p<0.002) arasında anlamlı bir farklılık olduğu görülmüştür. Bu ifadeyi en fazla anlamlı bulan yaş grubu 29-39 ile 62 ve üstü yaş grubunun arasında farklılık yarattığını söylenilmesi mümkündür. İttifakların siyasi partilerin baraj kaygılarından doğduğu önermesi noktasında 29-39 ile 62 ve üstü yaş grupları (p<0.011) arasında anlamlı bir farklılık oluşmaktadır. Diğer yaş grupları arasında farklılık oluşmamaktadır. Önümüzdeki siyasi süreçte hiçbir partinin tek başına iktidar olma şansı olmadığı önermesi noktasında 29-39 ile 62 ve üstü yaş grupları (p<0.017) arasında anlamlı bir farklılık olduğu dikkati çekmektedir. Yazılı ve görsel medya ittifak içinde olan partilerin söylem, aday ve projelerini tanınmasında etkili olduğu önermesine verilen cevaplar incelendiğinde, 29-39 ile 62 ve üstü yaş grupları (p<0.028) arasında anlamlı bir farklılık olduğu görülmektedir. Bu bağlamda anlamlı farklılaşmanın olduğu 29-39 ile 62 ve üstü yaş gruplarıdır. Bu yaş gruplarının en fazla önem verdiği hususlar sosyal medya, ittifak içinde olan partilerin söylem, aday ve projelerini tanımlarında etkili olduğu görüşleridir.

Tablo 24. Türkiye’de Siyasi Partilerin İttifak Yapması Hakkında Seçmenlerin Görüşleri ile Gelir Değişkeni Arasındaki İlişkiye Yönelik Anova Testi

Gelir	1000 TL altı(n=12)		1001-2000 TL(n=44)		12001-4000 TL (n094)		4001-6000 TL(n=112)		6001-8000 TL (n=53)		8001-10000 TL(n=59)		Anova Testi	
	Ort.	Ss.	Ort.	Ort.	Ort.	Ss.	Ort.	Ss.	Ort.	Ort.	Ort.	Ss.	F	P
Siyasi partiler arası ittifak yapılması oy verme davranışında değişiklik yaratmıştır	3,00	1,76	2,11	1,44	2,40	1,55	2,50	1,44	2,09	1,41	2,28	1,37	1,258	0,282
Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemi partileri ittifak kurmaya yönelmiştir	2,78	1,87	2,03	1,48	2,35	1,56	2,37	1,55	2,06	1,37	2,26	1,37	2,481	0,031
Dış politikadan kaynaklı sorunları çözmek için ittifak kurulmuştur	2,89	1,79	2,12	1,49	2,36	1,57	2,41	1,52	2,02	1,38	2,24	1,38	4,030	0,001
Terör sorununu çözmek için ittifak kurulmuştur	2,84	1,83	2,09	1,45	2,33	1,59	2,35	1,56	2,04	1,38	2,21	1,42	4,905	0,000
Partilerin ittifak yapması yeni bir siyaset modelidir	2,89	1,79	2,19	1,49	2,37	1,56	2,41	1,49	2,25	1,27	2,26	1,39	2,051	0,071
Siyasi partiler arası ittifak yapılması, ittifakı oluşturan siyasi partilerin çıkarları için kurulmuştur	2,94	1,74	2,17	1,45	2,41	1,59	2,41	1,52	2,06	1,51	2,14	1,42	,348	0,883
Sosyal medya, ittifak içinde olan partilerin söylem, aday ve projelerini tanımamızda etkili olmuştur	2,89	1,79	2,01	1,47	2,57	1,52	2,39	1,54	2,15	1,32	2,14	1,44	2,363	0,039
İttifaklar siyasi partilerin baraj kaygılarından doğmuştur	3,15	1,53	2,06	1,45	2,40	1,55	2,47	1,49	2,06	1,46	2,18	1,43	2,450	0,033
Önümüzdeki siyasi süreçte hiçbir partinin tek başına iktidar olma şansı yoktur	3,10	1,59	2,09	1,45	2,37	1,53	2,36	1,55	2,25	1,38	2,14	1,41	2,179	0,056
Seçim döneminde ittifaklar yazılı ve görsel medya açısından önemli gündem olmuştur	3,00	1,76	2,07	1,46	2,30	1,56	2,36	1,53	2,09	1,41	2,25	1,42	,997	0,419
Seçim süreci içerisinde siyasi partilerin ittifak haberleri çeşitli kitle iletişim araçlarında yapılan siyasi kampanyalar siyasal tercihimde etkili olmuştur	2,89	1,79	2,01	1,48	2,29	1,56	2,35	1,56	2,02	1,38	2,24	1,45	1,539	0,177
Siyasi partiler arası ittifakların devam etmesi	3,10	1,59	2,01	1,47	2,28	1,59	2,43	1,44	2,18	1,35	2,19	1,40	1,436	0,210

Tablo 24 incelendiğinde Türkiye’de siyasi partilerin ittifak yapması hakkında seçmenlerin görüşleri ile yaş değişkeni arasındaki ilişki karşılaştırıldığında istatistikî olarak anlamlı bir ilişki oluşmadığı tespit edilmiştir. 1000 TL altı gelir grubu seçmenler, Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sisteminin partileri ittifak kurmaya yönelttiğini(A.O=2,78), (t=2,481, p=0,031), Dış politikadan kaynaklı sorunları çözmek için ittifak kurulduğunu(A.O=2,89), (t=4,030, p=0,001), terör sorununu çözmek için ittifak yapıldığı (A.O=2,84), (t=4,905, p=0,000), ittifakların siyasi partilerin baraj kaygılarından doğduğu (A.O=3,15), (t=2,450, p=0,033) görüşündedir. Bu

bağlamda yaş grupları ile Türkiye’de siyasi partilerin ittifak yapması hakkında seçmenlerin görüşleri arasında farklılıkları ortaya koymak için Anova testi yapılmıştır. Bu test sonucunda hangi yaş gruplarında farklılık olduğunu ortaya koymak amacıyla Multiple Comparisons testi yapılmıştır. Bu test sonucunda dış politikadan kaynaklı sorunları çözmek için ittifak kurulduğu önermesine verilen cevaplar incelendiğinde, 1000 TL altı ve 2001-4000 TL gelir grupları ($p < 0.026$) arasında anlamlı bir farklılık olduğu dikkati çekmektedir. Terör sorununu çözmek için ittifak yapıldığı ifadesine verilen cevaplar incelendiğinde, 1000 TL altı ve 2001-4000 TL gelir grupları ($p < 0.003$) arasında anlamlı bir farklılık olduğu görülmüştür.

Sonuç ve Değerlendirme

16 Nisan 2017 yılında yapılan referandumun sonucu olarak anayasa değişikliği gerçekleştirilmiştir. Anayasal düzenleme ile birlikte Türkiye’de Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemine geçilmiş ve siyasi partiler arası ittifaka zemin hazırlanmıştır. Hükümet sistemi değişikliği ile birlikte, seçim kanununda bazı düzenlemelere gidilmiştir. Hem Cumhurbaşkanlığı, hem genel seçimlerde hem de yerel seçimlerde partiler arası ittifaka imkân sağlanmıştır. Seçim kanununda yapılan düzenleme ile siyasi partilerin ortak aday çıkarabilecekleri ve ittifak ortak adayına yönelik bilgilerin seçim pusulalarına dâhil edileceği belirtilmiştir. 24 Haziran 2018 Cumhurbaşkanlığı seçimlerinde, seçim ittifakı partiler arasında uygulanmıştır. 31 Mart 2019 yılında gerçekleştirilen Mahalli İdare Seçimlerinde de partiler arası ittifak uygulamasına gidilmiş ve partiler bazı seçim bölgelerinde ortak aday çıkararak ittifak gerçekleştirmişlerdir. Bununla birlikte, bazı partilerin adayları, kendi partilerinden seçime girmek yerine başka partilerden aday gösterilmiş ve örtülü bir ittifak gerçekleştirilmiştir.

Bu minvalden hareketle gerçekleştirilen çalışmada, seçim sisteminde bu değişiklikler ve ittifak uygulamalarının halka yansımalarının nasıl olduğunu görmek amacıyla Karaman il merkezinde gerçekleştirilen araştırma kapsamında seçmenlerin siyasi partiler arasında uygulanan seçim ittifaklarına yönelik algılarının ölçülmesi sonucunda elde edilen veriler ve bulgular dikkate alındığında ortaya konulacak tespitler şu şekilde sıralanabilir:

- Araştırma kapsamında cevabı aranan ilk soru, “siyasi partiler arası seçim ittifaklarının yapılması seçmenlerin oy verme davranışlarında değişikliğe yol açmış mıdır?” şeklindedir. Araştırmaya dâhil edilen seçmenlerin yaklaşık üçte birinin siyasi partiler arası ittifak yapılmasının, oy verme davranışlarında değişiklik yaratmadığı görüşünü ortaya koymuştur. Burada dikkati çeken bir diğer husus, katılımcıların, beşte birinin siyasi partiler arası ittifak yapılması sebebiyle hem kendi partisinin adayını desteklediğini ve hem de ittifak adayına oy verdiğini belirtmiş olmasıdır
- Araştırma kapsamında cevabı aranacak ikinci soru, “siyasi partiler arası seçim ittifaklarının yapılması seçmenlerin oy verdiği parti için faydalı olmuş mudur?” şeklindedir. Katılımcıların yaklaşık üçte birinin partiler arası ittifak uygulamasının oy verdiği parti için faydalı olduğunu düşündüğü yönünde görüş birliğinde olduğu dikkati çekmiştir. Bununla birlikte, seçmenlerin büyük bir kısmının (% 41,1) siyasi partiler arası ittifakın fayda noktasında bir kararsızlık içinde olduğu ve siyasi parti ittifakları konusunda yeterince ikna edilemedikleri yönünde ifade edilebilir.
- Araştırmada cevabı aranan üçüncü soru “seçmenlerin siyasi partiler arası yapılan seçim ittifakı uygulamasının içeriği hakkında ne düzeyde bilgi sahibidir?”. Seçmenlerin yarısının “hem siyasi partilerin seçim ittifakından hem de ittifakların hangi

- partiler arasında gerçekleştirildiği” konusunda bilgi sahibi olmadığı hususu araştırmada altı çizilmesi gereken sonuçlardan birisidir.
- Araştırmada cevabı aranan dördüncü soru, “siyasi partilerin ittifak hakkında siyasal bilgilenmede kitle iletişim araçları etkili oldu mu?” beşinci soru ise “siyasi partilerin ittifakı hakkında siyasal bilgilenme seçmenlerin oy vermelerinde etkili oldu mu?” şeklindedir. Yazılı ve görsel medya ile birlikte sosyal medyanın da ittifak içinde olan partilerin söylemleri, aday ve projelerini tanıma noktasında seçmenler üzerinde etkili olduğu görülmektedir. Bununla birlikte, seçim döneminde ittifakların yazılı ve görsel medya açısından önemli gündem maddesi olarak değerlendirildiği araştırmaya katılan seçmenler tarafından dile getirilmiştir. Araştırmaya katılan seçmenlerin büyük bir kısmı, “seçim süreci içerisinde siyasi partilerin ittifak haberleri çeşitli kitle iletişim araçlarında yapılan siyasi kampanyalar siyasal tercihimde etkili olmuştur” önermesine katıldığını beyan etmiştir.
 - “Siyasi partiler arası ittifak yapılması parti bağlılığına değişiklik yaratmış mıdır?” şeklindeki araştırmanın altıncı sorusu incelendiğinde, katılımcıların yaş grupları üzerinden bir karşılaştırma yapmakta yarar olduğu söylenilebilir.
 - Orta yaş grubu seçmenler arasında, siyasi partiler arası ittifak yapılması sebebiyle tepki koyarak başka partilere/başka adaylara oy verdikleri görüşü daha fazla hâkim iken; 62 ve üstü yaş grubu seçmenlerin görüşleri ise, siyasi partiler arası ittifak yapılması sebebiyle sadece kendi parti adayını desteklediği ve ittifak adayına oy vermediği ve siyasi partiler arası ittifak yapılması sebebiyle, ittifak partilerin hiçbirine oy vermediği şeklinde farklı cevaplarla şekillenmiştir. Diğer taraftan genç seçmenler arasında yaklaşık üçte birlik kısmının siyasi partiler arası ittifak yapılmasının, oy verme davranışlarında değişiklik yaratmadığı görüşü ortaya çıkmıştır. Bu konuda elde edilen bir diğer bulgu siyasi partiler arası ittifak yapılmasının orta gelirli seçmenlerin oy verme davranışlarında yeterince değişiklik yaratmadığıdır.

Bu sorular dışında elde edilen diğer bulgulara bakıldığında şu hususlar dikkati çekmektedir:

- Katılımcıların yaklaşık üçte biri (%38,2) Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemi sonucunda partilerin ittifak yapmalarının zorunluluk haline geldiğini beyan etmesi dikkati çeken önemli bir husustur.
- Seçimlerde oy verme davranışı etkileyen faktörler incelendiğinde, seçmenleri en çok etkileyen faktörün ülke geleceğinde etkili olabileceği için oy kullandığı düşüncesidir. Seçmenlerin üçte ikisi bu yönde görüş beyanında bulunmuştur. Kişisel çıkar için oy kullanırım diyenlerin oranının düşük düzeyde (% 8) kalması seçmenlerin bilinç düzeyinin yüksekliğini göstermektedir.
- Siyasi partiler arası ittifak uygulamaları konusunda farkındalık düzeyleri eğitim değişkeni üzerinden incelendiğinde; eğitim düzeyi yükseldikçe, farkındalık ve bilinç düzeyinin de yükseldiği, eğitim düzeyi yüksek katılımcıların siyasi partilerin ittifakları ve içeriği konusunda daha fazla bilgi sahibi oldukları altı çizilmesi gereken bir diğer sonuçtur.
- 40-50 yaş grubu seçmenlerin hem siyasi partilerin seçim ittifakından haberdar oldukları ve hem de ittifakların hangi partiler arasında gerçekleştirildiği konusunda oldukça bilgi sahibi oldukları (% 66,3) görülmektedir. Bu bağlamda orta yaş seçmenlerin siyasi konulara olan ilgilerinin daha yüksek olduğu ve siyasi gündemi takip ettikleri yönünde çıkarımda bulunulabilir.
- Seçmenlerin yaklaşık yarısı bir siyasi partiye oy verirken önemli gördükleri unsurlar içerisinde partinin projeleri olduğunu beyan etmişlerdir. Seçmenler için diğer önemli unsurlar sırasıyla, parti adayları, parti ideolojisi, parti liderinin imajı ve parti tüzüğüdür.

Yüksek lisans mezunu olan katılımcılar için partinin ideolojisi ve parti projeleri etkili olarak değerlendirirken; lisans mezunları için parti tüzüğü ve parti programının önemli olduğunu söylenilebilir. Yüksek lisans mezunu katılımcıların üçte ikisinin (% 66,7) parti projelerini en önemli unsur olarak gördüklerini söylemeleri dikkati çeken bir husus olarak değerlendirilebilir. 18-28 yaş grubu seçmenlerin yarısının oy vermelerinde en önemli unsurun parti projelerinin olduğu yönünde çıkarımda bulunulabilir. Bu yönüyle düşünüldüğünde, gençlerin oy verme davranışı noktasında farkındalık düzeyinin yüksek olduğu söylenilebilir.

Kaynakça

- 1 Nolu Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi. (Temmuz 10, 2018). *Resmî Gazete*, (Sayı:30474), <http://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/19.5.1.pdf>, (Erişim Tarihi: 20.12.2019).
- 5678 Sayılı Türkiye Cumhuriyeti Anayasasında Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun (31 Mayıs 2007), <https://www.tbmm.gov.tr/kanunlar/k5678.html>, (Erişim Tarihi: 20.12.2019).
- 6771 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Anayasasında Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun (11 Şubat 2017), *Resmi Gazete* (Sayı: 29976). <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2017/02/20170211-1.htm>, (Erişim Tarihi: 20.12.2019).
- 7102 sayılı “Seçimlerin Temel Hükümleri ve Seçmen Kütükleri Hakkında Kanun ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun” (13 Mart 2018), *Resmi Gazete* (Sayı: 30362), <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2018/03/20180316-28.htm>, (Erişim Tarihi: 20.12.2019).
- Akman, E. (2019). Cumhurbaşkanlığı hükümet sisteminde politika aktörleri, *Paradoks Dergisi*, 15(1), 35-54.
- Altunışık, R., Coşkun, R. & Yıldırım, E. (2005), *Sosyal bilimlerde araştırma yöntemleri: SPSS uygulamalı*, (4. baskı), Sakarya: Sakarya.
- Büyüköztürk, Ş., Kılıç Çakmak E., Akgün, Ö.E., Karadeniz, Ş. & Demirel, F. (2012). *Bilimsel araştırma yöntemleri*, (11. baskı), Ankara: Pegem Akademi.
- Gözler, K. (2015). *Türk anayasa hukukuna giriş*, Bursa: Ekin.
- Gözler, K. (2016). *Anayasa hukukuna giriş: Genel esaslar ve Türk anayasa hukuku*, Bursa: Ekin.
- Karaman Valiliği (2019), *Karaman 2018 Yılı Nüfus Sayımı Sonuçları*, <http://www.karaman.gov.tr/nufus>, (Erişim Tarihi: 20.12.2019).
- Karaman Yerel Seçim Sonuçları, <https://secim.haberler.com/2019/yerel-secimler/karaman-secim-sonuclari/>, (Erişim Tarihi: 20.12.2019).
- Montesquieu (2017). *Kanunlarının ruhu üzerine*. Günen Berna (Çev.), Ankara: Türkiye İş Bankası.
- Özdamar, K. (1999). *Paket programlar ile istatistiksel veri analizi*, Eskişehir: Kaan Kitabevi.
- Türkiye Cumhuriyet Anayasası, <https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.2709.pdf>, (Erişim Tarihi: 20.12.2019).
- Usta, S. & Bilgiç E. (2017). Hemşehrilik bilinci ve kent konseyleri: Karaman ilinde bir araştırma, *Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi* 1(26), 223-252.